

Настоящий
Колосок

№12
СЪНЕЖАНЬ

Новая перамога савецкіх паляўнічых на пушнамежавым фронце

(Тэлеграма з Масквы. Усекахотсаюз).

Барысаў—Белкахотсаюз. Рапарт сыстэмы паляўнічай кааперацыі аб выкананні пляну пушнехазагатавак 4-га кварталу на 119 проц. выяўляецца перамогай на пушнамежавым фронце. Асобна адзначаю работу Ўсходня-Сібірскага, Уральскага, Заходняга, Башкірскага, Паўночна-Каўкаскага, Заходн.-Сібірскага паляўнічых саюзаў.

Спадыюся, што масы паляўнічай кааперацыі і кіраўніцтва сыстэмай паляўнічай кааперацыі не аслабяць бальшавіцкіх тэмпаў і актыўнай работай забяспечаць перавыкананне плянаў пачаўшага першага кварталу і ўсяго 1932 году, які завяршае пяцігодку.

Нарком Заможгандлю РОЗЭНГОЛЬЦ.

Праверыць выкананьне плянаў

Плян пушнанарыхтовак Бягомльскім райтаварыствам паляўнічых выканан за 1931 г. усяго на 26,7 проц.

Прачы ў выкананні пляну за 1931 г. па Бягомльскаму тву ўтварыўся, галоўным чынам, таму, што РВК і Райкалгассаюз дырэктыву партыі і ўлады аб аслабленні ад працэсу-насыці на пэрыяд палявання паляўнічых-калгаснікаў, заключуюшых працумовы, апошнія не праводзяць у жыццё. Гэтым самым, яны ня толькі не дапамагаюць выхаду паляўнічых на паляванне, але дазваляюць калгасам пагражаць калгаснікам-паляўнічым аб выключэнні іх з калгасаў, калі яны пойдуць на паляванне. Аб чым гэта гаворыць? Гэта гаворыць аб тым, што з боку Бягомльскага райкалгассаюзу маецца поўная недаацэнка пушнанарыхтовак, як экспартнага сыр'я, акрамя таго райкалгассаюз выпускае з віду тое, што невыкананне кантракцыйных дагавораў паляўнічымі-калгаснікамі пацягне за сабой уплату няўстойкі, якую прыдзецца плаціць праўленьням калгасаў за невыкананне кантракцыйных дагавораў, заключаных з нарыхтоўчымі арганізацыямі па пушнэхсыраванне. Паляўнічай кааперацыі на мясцох патрэбна праверыць ход выканання дагавораў, заключаных паляўнічымі, выявіць усіх лжэпаляўнічых, якія заключылі кантракцыйныя ўмовы з мэтай захавацца ад працэсу-насыці і атрымаць дэфіцытныя прамтавары агнябож-прыладаў па дагаварох, а таксама і не клапаціцца аб сваячасовым выкананні заключаных умоў.

Справы на выяўленых лжэпаляўнічых неадкладна перадаць РСІ і пракурору ў раёне для прыцягнення іх (лжэпаляўнічых) да адказнасці.

Партыйна-савецкая грамадзкаясьць раёну, вёскі і калгасу павінна забяспечыць правядзенне гэтых мерапрыемстваў разгортваньнем шырокай масавай працы вакол пытання пушнанарыхтовак, паралізуючы ў корні кулацкую агітацыю за затрымку пушніны на руках паляўнічых і не паляўнічых.

Райтаварыствы паляўнічых павінны весці дакладны вучот лепшых паляўнічых здатчыкаў пушніны, якія выканалі і перавыканалі дагаворы па задачы пушніны і сваячасова падаць сьпіс лепшых ударнікаў у Белкахотсаюз для прэміявання.

Недаацэнка пушнанарыхтовак у Бягомльскім раёне павінна паслужыць урокам для іншых райтаварыстваў паляўнічых у сэнсе адхіленьня ўсіх перашкод у гэтай працы і плян на 1932 г. павінен быць выкананы і перавыкананы.

Пушнанарыхтоўкі на 1932 г. павінны прайсці пад лэзунгам: ліквідацыі самацёку і абязьлічкі, за пашырэнне плянавай кантракцыйнай нарыхтоўкі з шырокім удзелам мас у сацсаборніцтве і ўдарніцтве. Ні адной шкуркі прыватніку. Уся здабытая пушніна павінна сваячасова паступаць у паляўнічую кааперацыю.

Волдын.

ПА П Р А У К А

У зьмешчанай у № 9 „П. Б.“ за 1931 г. „Справаздачы 1-й Рэчыцкай раённай выстаўкі сабак“, якая (справаздача) надаслана была ў рэдакцыю нявыпраўленай вўтарам, украліся наступныя памылкі. № 41 „Трэзон“, надрукавана: „адзін яго недахоп—перад лапы чужь у разьмёце і галава магло-б быць чужь па сьрэні, з больш дёмным вокам“. Трэба чытаць: „адзін яго недахоп—чужь у разьмёце пераднія лапы і вока магло-б быць дямней“. № 46 „Маре“, надрукавана: „трохі відна перасьлежына сьпіны“. Трэба чытаць: чужь відна перасьлежына“. № 18 „Палёт“, надрукавана: „ня зусім складзены“. Трэба: „неўпэўнае складзены“. „Сдбля яшчэ сьпінка“. Трэба: „але адбываць сьпіна і сьветлаватя вока“. „Заднія ногі простыя“.

Трэба: заднія ногі вопрам“. № 8 „Мільтон“, надрукавана „Чапрак—Цемпеля“. Трэба: „чапрачны, улэс. Цемпель“. Насгуд „чапрак“ і „чапрачны“ ў некаторых мясцох таксама пераблітаны. № 53 „Веста“, надрукавана: „...яе асаністасьць“. Трэба: „і... яе асаністасьць“. № 5 „Пуля“, надрукавана: „адцягнутыя грудкі“. Трэба: „адцягнутыя градкі“. Апрача таго ў аддзеле „Англа-рускія выжляцы“ прапушчаны два нумары (№ 24 „Палёт“ і № 52 „Дабор“, якім прысуджаны—першаму 1-я мал-сярэбр. медаль, другому—2-я мадак сярэбраная медаль, ад чаго, змест англа-рускіх, пад гэтым загалюкам зьмешчаны польска-рускія выжляцы, што зусім не адпавядае сэнсу. Загалолак— „Англа-рускія выжляцы“. Трэба чытаць: „Польска-рускія ганчкі“.

ПАЛЯЎНІЧЫ БЕЛАРУСІ

ОРГАН КААПЭРАЦЫЙНА-
ПРАМЫСЛОВАГА САЮЗУ
ПАЛЯЎНІЧЫХ
БЕЛКАХОТСАЮЗ.

ЗЬМЕСТ

Перадавая — Марксысцка-ленінскае
выхаваньне і гісторыя партыі.

Што казалі куставыя нарады стар-
шынь райгаварыстваў.

Год работы Белкохтсаюсу — Бабчо-
нак.

За прадукцыйнасьць пушнахавога
прамыслу — Мік. Цалеш.

Насьпеўшае пытаньне — А. Сіда-
рэшка.

Добры пачыні ў цэнтры увагі — С. А.

У чым сакрэт дасягеньняў — А. С.

У чым прычыны прарываў — С.

Аб вывучэньні паляўнічай справы —
Рахманін.

Аб арганізацыі паляўнічых прамы-
словых гаспадарак у БССР па разь-
вядзеньню качак — праф. А. У. Фя-
дзюшын.

Прамысловае і сельскагаспадарчае
значэньне крэта — праф. А. У. Фя-
дзюшын.

З лістоў паляўнічых.

Прырода.

Па зімовай дарозе (верш) — Т. Кляш-
торны.

На світаньні — Мікола Нікановіч

Бібліяграфія.

Марксысцка-ленінскае выхаваньне і гісторыя партыі

Трацкісцкая кантрабанда ў гісторыі партыі

Наша партыя гіганцкі вырасла. Яна вырасла ў бязьлітаснай і рашучай барацьбе з ухіламі, са скажэньнямі марксызму-ленінізму.

Барацьба за марксысцка-ленінскае выхаваньне зьяўляецца выключна важнай, вельмі вострай зараз іменна таму, што мы ў нашай партыі маем больш двух з паловаю мільёнаў членаў, прычым з іх каля паўтара-двух мільёнаў чалавек з 3—4—5 гадовым стажам; мы маем затым 5 з паловаю мільёнаў членаў камсамолу. Як бачыце, справа ідзе аб мільёнах.

Як выхаваць гэтыя мільёны маладога пакаленьня? Як выкаваць з іх устойлівых і вопытных ланіцаў?

Мы шырока ставім праблему марксысцка-ленінскага выхаваньня членаў партыі. Як трэба па-бальшавіцку ставіць гэтую праблему?

Мы павінны выхоўваць членаў партыі, камсамол, мы павінны ўздываць новыя і новыя пласты рабочае клясы, выхоўваючы іх на вывучэньні гісторыі нашай бальшавіцкай партыі. Уся наша гісторыя ёсьць праграма, стратэгія і тактыка, арганізацыя гераічнай барацьбы лепшых, перадавых элемэнтаў нашае клясы за перамогу дыктатуры пралетарыяту, за зьнішчэньне клясаў, за камунізм.

І калі наша краіна, якая лічылася раней самай адсталай краінай у сьвеце, калі наша краіна — адна шостая частка зямное кулі — зараз зьяўляецца краінай сацыялізму, дык гэтым мы абавязаны бальшавіцкай праграме, тактыцы і арганізацыі пралетарыяту, праграме і кіраўніцтву нашай партыі. Гэтым мы абавязаны той самааданай барацьбе, якую вялі лепшыя людзі на чале з Леніным на працягу дзесяткаў год супроць народнікаў, легальных марксыстаў, эканамістаў, меншавікоў, трацкістаў, правых і прымірэнчых элемэнтаў у партыі. Вось чаму няма лепшага вопыту, няма лепшай зброі выхаваньня нашай моладзі ў духу марксызму-ленінізму, чым гісторыя нашай партыі.

Гэтым тлумачыцца той факт, што тав. Сталін з асаблівай вастраю рэагаваў на вельмі шкодныя скажэньні і буйнейшыя памылкі, якія дапушчаны былі ў складаньні гісторыі нашай партыі.

Ён выкрыў у сваім лісьце ў рэдакцыю часопісу „Пролетарская рэволюцыя“ трацкісцка-паклёпніцкую спробу сказіць гісторыю нашай партыі, груба сказіць гісторыю ланінізму, узьвесьці паклёп на Леніна і прадставіць справу перад шырокай партыйнай і камсамольскай грамадзкасьцю такім чынам, што Ленін, нібы, да рэвалюцыі ня быў бальшавіком.

Трэба толькі ўдумацца ў гісторыю барацьбы Леніна з Мартавым, Аксельродам, Пляханавым, пачынаючы з 1903 году, нарэшце з Троцкім, каб зразумець, што Ленін, як ніхто іншы змагаўся з усякага роду апартунізмам у тым ліку і з цэнтрызмам, выкрываючы яго перш за ўсё ў сваіх уласных радох, у радох Расійскай сацыял-дэмакратычнай рабочай партыі і выкрываючы тым самым апартунізм, цэнтрызм, кауцкіяства ў II Інтэрнацыянале. Ленін заўсёды змагаўся і ганьбіў апартуністаў, якія „рэвалюцыйны“ для далёкіх краін, размахваюць кардонным мячом супроць далёкага супраціўніка, пасуючы перад сваім блізкім ворагам у сваёй уласнай краіне, ён змагаўся з рэвізіяністамі і прымірэнцамі, у сябе пад бокам, выкрываючы разам з тым рэвізіянізм і прымірэнцтва па ўсім фронце міжнароднага рэвалюцыйнага руху пралетарыяту.

Самае элемэтарнае добрасумленнае знаёмства з фактамі гісторыі з нясумненнасьцю гавораць аб тым, што Ленін і наогул рускія бальшавікі былі адзінымі да канца пасьлядоўнымі марксысцкімі левымі ва ўсім II Інтэрнацыянале перадаваенага пэрыяду.

У чым заключаецца значэньне вядомага артыкулу Слуцкага? У тым, што ён прадстаўляе адкрытую спробу працягнуць трацкісцкі хлам пад сьцягам левых сацыял-дэмакратаў даваенага пэрыяду, пад сьцягам люксэмбургіяства. У гэтым сэнсе артыкул Слуцкага — характэрнае зьявішча сучасных абставін. Ці запісан гэты артыкул выпадкова ці не — гэта ня мае значэньня. Сам па

№ 12

СЬНЕЖАНЬ

сабе Слуцкі—вельмі нязначная, мізэрная ў палітычным сэнсе фігура. Гэты чалавек доўгі час быў меншавіком, пасля быў па-за партыяй і толькі ў 1930 годзе ўступіў у кандыдаты нашай партыі. Факт, што гэты чалавек, уступіўшы толькі што ў кандыдаты партыі, атрымаў магчымасць выступіць з артыкулам супроць Леніна, з абвінавачваньнем яго ў недаацэнцы небяспэкі цэнтрызму, з абвінавачваньнем яго ў тым, што ён не падтрымліваў да канца блізкіх да трацкістаў левых сацыял-дэмакратаў у Нямеччыне і значыць ня быў яшчэ тады сапраўдным рэвалюцыянерам. Было-б вельмі многа для Слуцкага, калі-б мы заняліся тут сур'ёзным разборам гэтага паклёпніцкага глупства Слуцкага. Досыць таго, што т. Сталін мімаходам разьбіў яго ў парахню. І справа тут нават ня ў тым, што Слуцкі напісаў паклёпніцкае глупства. Справа ў тым, што знайшлася бальшавіцкая часопісь, якая прадаставіла Слуцкаму свае старонкі для гэтага глупства.

Калі Троцкі ў сваёй гнуснай і самахвальнай брашуры „Моя жизнь“ паказвае сябе як цэнтр рэвалюцыі, замойчыючы аб тым, што ён даўно ўжо перайшоў у лягерь ворагаў рэвалюцыі, дык у гэтым няма нічога асаблівага; бо што-ж яшчэ застаецца рабіць банкруту і перабежчыку, калі не пацяшаць сябе выхвальствам і с. мавыхваленьнем? Калі Слуцкі спрабуе ў сваім артыкуле скарыстаць сыяг люксэмбургіянства, каб працягнуць у наш друк трацкісцкі хлам, дык у гэтым таксама няма нічога асаблівага; бо што-ж яшчэ застаецца рабіць разьбітым дашчэнтну трацкістам, як не пацяшаць сябе кантрабандай? Але калі бальшавіцкая часопісь „Пролетарская революция“ знаходзіць магчымым прадаставіць свае старонкі трацкісцкім кантрабандыстам,—дык гэта ўжо не пусьцяковае зьявішча. Гэта значыць, што ў нашых радок жыве яшчэ гнілы лібэралізм у адносінах ухілаў ад бальшавізму і скажэньняў гісторыі нашай партыі. Гэта значыць, што ў нашых радок ёсьць яшчэ людзі, гатовыя па сваім галавацянству аказаць трацкісцкім кантрабандыстам нявольную дапамогу ў справе фальсыфікацыі гісторыі бальшавізму дзеля гнілага лібэралізму.

Вось чаму я думаю, таварышы, што барацьба з гнілым лібэралізмам у нашых радок зьяўляецца састаўной часткай нашай барацьбы супроць фальсыфікацыі і скажэньняў гісторыі нашай партыі.

Аб ленінскім перарастаньні буржуазна-дэмакратычнай рэвалюцыі ў рэвалюцыю сацыялістычную і аб памылках гісторыкаў

Але нажаль часопісь „Пролетарская революция“ аказалася не адзіным нашым слабым месцам. Яшчэ больш слабым месцам аказалася „Гісторыя УсеКП(б)“ таварыша Яраслаўскага. Справа ў тым, што т. Яраслаўскі, зьяўляючыся рэдактарам чатырох томаў „Гісторыі УсеКП(б)“ дапусьціў грубыя памылкі, ён даў волю сабраным ім маладым гісторыкам—рад з гэтых „гісторыкаў“ можна ў лапкі паставіць,—і ня толькі ня спыніў іх у спробах сказаць гісторыю партыі, але даў сваю пячатку, даў свой подпіс, сваё імя, падтрымаў іх у гэтым.

Такую ж ператрымку і скажэньне гісторыі нашай партыі, скажэньне пазіцыі Леніна дапушчае таварыш Папоў (К. А.).

Памылкі ў гісторыі як пад рэдакцыяй т. Яраслаўскага, так і іншых гісторыкаў зьяўляюцца вынікам недыялектычнага, схаластычнага і фармалістычнага падыходу да вывучэньня гісторыі наогул і гісторыі нашай партыі ў прыватнасьці. Таму

тав. Сталін у сваім лісьце асабліва падкрэсьліў задачу барацьбы з фармальна-бюрократычным падыходам да гісторыі. Калі некаторыя бальшавікі—барацьбіты за генэральную лінію партыі, трапляюць часамі на вудачку трацкістаў, дык гэта ў большасьці выпадкаў тлумачыцца тым, што яны забываюць дыялектыку, разрываюць і супроцьпастаўляюць тэорыю і практыку, гісторыю і палітыку.

Выкрываючы манэўры трацкістаў, па-бальшавіцку змагацца за ленінізм, за генэральную лінію партыі

Асаблівасьці сучаснага этапу барацьбы за партыю, за ленінізм заключаюцца ў тым, што трацкізм разьбіт, правы ўхл выкрыт, а генэральная лінія партыі перамагла па ўсёй лініі. Нашы перамогі—гэта турбіна за турбінай, завод за заводам, рост прадукцыі прамысловасьці і сельскай гаспадаркі, бальшавіцкія тэмпы сацыялістычнага разьвіцьця.

Адкрыта, пад сыягам трацкізму выступаць цяпер цяжка, мас не заваюеш, капіталу не нажывеш. Выступаць трэба пад іншымі сыягамі, лёзунгамі, тэзісамі, фармуліроўкамі.

Апартунізм спрабуе таму пралазіць зараз у нашы рады, прыкрываючыся, прымазваючыся, прыфарбоўваючыся, поўзаючы на жываце, спрабуе прасякнуць у шчыліны і ў асаблівасьці спрабуе ўлезьці праз вароты гісторыі нашай партыі.

Троцкі знаходзіцца па-за нашай краінай. Тут у нас, у Савецкай краіне, спаганены, забруджаны, разарваны на шматцёў рабочай клясай нашай краіны, зганьбаваны сыяг Троцкага ня можа нікога на свой бок прыцягнуць і заваяваць. Трэба падыйсьці да мас з другога боку, паціханьку, „легальнымі“ мэтадамі, іншымі шляхамі. Трэба падыйсьці з фронту гісторыі партыі.

Як разважаюць пры гэтым гэтыя сыяганосцы трацкізму?—„Ну што-ж, вы—бальшавікі, вы—цэкісты, вы заняты будаўніцтвам Магнітагорску, Днепрабуду, новай Масквы, Кузьнецбуду, Бобрыкаў, вы заняты плянам і трактарамі, вас непакоіць бульба, вугаль і гэтак далей,—ну і займайцеся гэтай справай, а мы зоймемся гісторыяй, мы будзем падрыхтоўваць павольна, паціханьку будзем вужакаю поўзаць, а там дзе не дапаможа хітрасьць, прыкрыемся глупствам, скарыстаем гнілы лібэралізм некаторых бальшавікоў, але сваё паспрабуем узяць, наляжам на выхаваньне моладзі, маючы на ўвазе, па ўказцы свайго збанкруціўшагася правадыра „далёкі прыцёл“.

Вось чаму тав. Сталін рашуча падкрэсьліў небяспэку гнілага лібэралізму да ўсіх і ўсялякіх фальсыфікатараў гісторыі, у тым ліку—да трацкісцкіх фальсыфікатараў.

Мы сустракаемся з такімі фактамі, калі людзі, якія імкнуцца парваць з трацкісцкім мінулым, не вызваліліся яшчэ на справе ад грузу мінулага. На фракцыі гісторыкаў-марксыстаў выступаў т. Радэк. Па яго прамове выходзіць, што Камінтэрн прыняў у свае рады тое, што было лепшага ў рабочым руху і што ў Камінтэрне нельга забываць тых плыняў і ручайкоў, якія ўліліся ў бальшавіцкую партыю. Таварыш Радэк павінен быў-бы разумець, што такое ўяўляе сабою гэта тэорыя „ручайкоў“? Гэта-ж па сутнасьці ідэя жніўнянскага блёку. Там таксама хацелі мець розныя ручайкі, каб іх паеся злучыць у адну рэчку, але нічога з гэтага ня вышла,—як

Вядома, ручайкі выліліся ў розныя бакі. Трацкізм аказаўся дрэннай пасудзінай, дзіравай. Тав. Радэк павінен зразумець, што тэорыя ручайкоў падводзіць базу пад свабоду групавак, пад свабоду фракцыйнасьці. Калі ўлічыць „ручаёк“, трэба-ж яму даць магчымасьць мець свае „дзячэньне“.

Не, таварышы, наша партыя—гэта ня збор мутных ручайкоў, а гэта такі магутны і маналітны струмень, якога ня могуць спыніць ніякія ручайкі, бо ён мае ўсе магчымасьці для таго, каб разьбіць усе перашкоды на сваім шляху (бурныя аплёдысманты).

Наша партыя згуртавана, як ніколі, вакол свайго ленинскага ЦК, яна адзіна ў барацьбе за ўзмацненьне пралетарскай дыктатуры, за ўмацаваньне заваёў са-

(З прамовы сакратара ЦК УсеКП(б) т. Кагановіча на сходзе, прысьвечаным 10-годзьдзю Інстытуту Чырвонай прафэсуры)

Што сказалі куставыя нарады старшынь райтаварыстваў

У сьнежні месяцы ў г. Віцебску, Гомелі і Оршы адбыліся куставыя нарады старшынь райтаварыстваў паляўнічых. Работа нарад праходзіла пад знакам прагледжаньня дасягненьняў і недахопаў у рабоце паляўнічай каапэрацыі, пад знакам мабілізацыі шырокай масы паляўнічых на выкананьне тых задач, якія пастаўлены нашай партыяй і ўрадам перад сыстэмай паляўнічай каапэрацыі.

На нарадах было адзначана, што паляўнічая каапэрацыя Беларусі за апошні 1931 г. у сваёй рабоце дабілася значных посьпехаў.

Так, напрыклад, дзякуючы правільнай лініі, узятай праўленьнем Белкахотсаюза пад кіраўніцтвам партыі і ўлады, раённыя паляўнічыя зьвеньні арганізаваны і гаспадарча значна ўзмацніліся.

Трыццаць два раённыя т-вы перайшлі на вытворчы мэтад працы, разгарнуўшы трусагадоўлю. Скончана (у асноўным) рэарганізацыя раённых зьвеньняў, з пераходам іх на статут самастойных каапэрацыйных таварыстваў. Сацыяльны склад паляўнічых значна ўзрос за кошт беднаты і калгаснікаў. Адначасна праведзена і праводзіцца чыстка сыстэмы ад клясаво-варожага элемэнту. Плян мабілізацыі сродкаў ня толькі выканан, але і перавыканан, дзякуючы чаму раённыя т-вы маюць свае ўласныя назапашваньні зваротных сродкаў для далейшага разгортваньня работы па сацыялістычнаму будаўніцтву паляўнічай каапэрацыі і гаспадаркі. Пашыралася арганізацыйнае кіраўніцтва і інструктаж раённымі т-вамі з боку Белкахотсаюза. Наладжана жывая сувязь з нізавымі зьвеньнямі.

Гэтых посьпехаў паляўнічая каапэрацыя дабілася дзякуючы правільнай гэнэральнай лініі нашае партыі, якую праводзіць у паляўнічай каапэрацыі Белкахотсаюз, дзякуючы ўмеламу кіраўніцтву паляўнічымі масамі, дзякуючы ачышчэньню нашае паляўнічае сыстэмы ад клясаво-варожага элемэнту, дзякуючы разгортваньню сацыялістычных мэтадаў працы—сацпаборніцтва і ўдарніцтва між паляўнічымі зьвеньнямі, а таксама і асобнымі паляўнічымі. Гэтыя посьпехі сьведчаць аб несканчаемай энэргіі працоўных мас—трыццаці пяці тысяч паляўнічых,—аб'яднаных па сёнешні дзень у паляўнічай каапэрацыі, у справе барацьбы за гэнэральную лінію партыі, за будаўніцтва сацыялістычнай гаспадаркі.

Але разам з нашымі дасягненьнямі, нарады, шляхам разгортваньня здаровай большавіцкай крытыкі і самакрытыкі, ускрылі і адзначылі недахопы, што

цвярдыліся ў рэвалюцыі. І калі ЦК нашай партыі зараз падняў на вялізарную вышыню, калі ён карыстаецца выключным аўтарытэтам у рабочых і калгасных масах, калі наш кіраўнік, правадыр нашай партыі тав. Сталін (бурныя аплёдысманты) карыстаецца непадзельным падтрыманьнем і любоўю партыі, камсамолу, пераважнай большасьці рабочай клясы, калгаснікаў,—дык гэтым мы абавязаны таму, што наш ЦК большавікоў бясстомна, крок за крокам, бязьлітасна ва ўсіх галінах ускрываў усякія спробы скажэньня гэнэральнай лініі нашай партыі, ператварэньня яе ў „ручайкі“ і „ручаёчкі“, усякія спробы, адхіленьні ад асноўнага шляху нашага кірунку—шляху перамогі сацыялізму ў нашай краіны і ва ўсім сьвеце (бурныя аплёдысманты).

на сёнешні дзень маюцца ў рабоце паляўнічай сыстэмы, вызначыўшы на далейшае і канкрэтныя шляхі для іх зьнішчэньня.

Самым галоўным, самым важным з гэтых недахопаў зьяўляецца недавыкананьне плянаў пушна-мехнарыхтовак і зрыўнарыхтоўкі дзічыны, пух-пяра, левых траў, грыбоў і ягад. Вакол гэтай кампаніі ня была дастаткова разгорнута растлумачальная работа. Раённыя т-вы ня ўлічылі той важнасьці, якую набывалі гэтыя нарыхтоўкі, не пераклучыліся на новыя мэтады працы, не разгарнулі сацпаборніцтва і ўдарніцтва, а таму паляўнічая грамадзкасьць і актыўна ня былі згрупаваны вакол гэтых задач, паляўнічыя ячэйкі, як асноўная апора ў працы раённых т-ваў у большасьці сваёй, да ўдзелу ў нарыхтоўках ня былі прыцягнуты, зборшчыкі ня былі імі вылучаны.

Плян нарыхтоўкі засталіся ў 1931 годзе недавыкананы яшчэ і таму, што ў масе паляўнічых ня была разгорнута кантрактацыя, як вельмі каштоўны мэтад работы. Ня было ўлічана тое, што зараз на вёсцы галоўнай фігурай зьяўляецца калгаснік і не вялося ніякай работы ў калгасах па растлумачэньні важнасьці вышэйпаказаных відаў нарыхтовак.

Брыгады з вучняў, пастушкоў, вясковай моладзі па нарыхтоўцы крата не ствараліся. Здатчыкі мехсыравіны і пушніны ня былі законтрактаваны. Сацыялістычныя мэтады працы—сацпаборніцтва і ўдарніцтва ня былі ажыццёўлены, дасягненьні лепшых паляўнічых ячэек, брыгад, аднаасобнікаў, мэтады іх працы, ня былі прыстасаваны да іншых, адстаючых.

Разгортваньне трусагадоўлі некаторымі т-вамі адбываецца бяз цывёрдых плянаў, нейкім саматужным парадкам. Ёсьць выпадкі, калі некаторыя раённыя т-вы ўхіляюцца ад стымуляваньня трусагадоўлі, ад кантрактацыі трусаў. Ёсьць выпадкі, калі раённыя т-вы бязьдзейнічаюць, наплявацельскі адносяцца да дырэктывы Белкахотсаюзу, напрыклад: Аршанскае т-ва, маючы на ўвазе задачу трусаў па пляну для грамадзкага харчаваньня здала толькі два труссы, а Мсьціслаўскае за год законтрактавала 4 труссы. Такія адносіны да трусагадоўлі некаторых нашых зьвеньняў гавораць самі за сябе.

Былі прарывы і ў кампанію перарэгістрацыі паляўнічых 1931 г. Паявая запазычанасьць мінулых гадоў поўнасьцю не зьліквідавана, збор мэтавых сродкаў у разьмеры 50 проц. паю неакуратна ўзыхістана, сама перарэгістрацыя праводзілася на пра-

цягу цэлага году, фонды і ільготы па каапераваньню бедныя, паляўнічай моладзі большасьцю раённых т-ваў не скарыстаны. Паляўнічая кааперацыя яшчэ ня цалкам ачысьцілася ад варожа кулацкіх элемэнтаў.

Асабліва кепская справа ў нас з пастаноўкай справаздачы, рахункаводства. У шмат раённых т-вах не вядзецца ніякага вучоту, ніякай справаздачы, няма ніякай бухгалтэрыі. Гэта стварае вялізарную небясьпеку паляўнічай кааперацыі і не дае магчымасьці даць характарыстыку паляўнічай сыстэмы кааперацыі перад урадавымі organami.

Забесьпячэньне сыстэмы агнябоепрыладамі ня носіць пачатку цывёрда-плянавага разьмеркаваньня адпаведна ўдзелу асобных зьвеньняў ў нарыхтоўках і разьмеру выкананьня плянаў—тут яшчэ існуе ўраўнілаўка. Перабой ў забесьпячэньні нізоўкі таварымаюць значнае месца, што адбіваецца на сваячасовым выкананьні плянаў нарыхтовак. Вылучаемыя прамтавары для прэміраваньня здатчыкаў па асартымэнту часта не адпавядаюць патрэбам і страчваюць сваё прызначэньне як прамфонд, залежваюцца ў крамах.

Недастатковы ўдзел сыстэмы ў грамадзкіх кампаніях праводзімых ва вёсцы, слабая сувязь нізавых зьвеньняў з мясцовымі organami, недастаткова разгорнута культмасавае работа сярод паляўнічых мас. Усё гэта, разам узятае, не дае поўнай ацэнкі сыстэмы і памяншае арганізацыйна-гаспадарчую ролю як кааперацыйнай арганізацыі, што ня можа не адбіцца на разьвіцьці і ўзмацненьні самой сыстэмы.

Усе гэтыя недахопы былі ўлічаны нарадамі старшынь раённых т-ваў, якія для ўдарнай ліквідацыі гэтых прарываў пастанавілі абвясціць сябе мабілізаванымі.

Нарады таксама адзначылі, што пушнанарыхтоўчая кампанія чацьвертага кварталу 1931 г. і нарыхтоўкі усіх відаў 1932 г. павінны стаць галоўнейшым момантам ва ўсёй рабоце, усіх нізкіх зьвеньняў кааперацыі. У гэтай рабоце сыстэма павінна

дабіцца рашучага пералому. Удзельная вага сыстэмы ў нарыхтоўках, вызначаная рэгулюючымі organami, павінна быць узьнята значна вышэй самой сыстэмай, для чаго паляўнічай кааперацыі ад Белкахотсаюзу і да нізавой ячэйкі неабходна самымі ўдарнымі мэтадамі разгарнуць актыўную працу па выкананьню і перавыкананьню плянаў усіх відаў нарыхтовак.

Для практычнага ажыцьцяўленьня гэтага неабходна мабілізаваць увесь апарат сыстэмы, устанавіць самую шчыльную жывую сувязь між зьвеньнямі, палепшыць інструктаж, арганізаваць брыгады. Асабліваю барацьбу трэба павесіць ў паляўнічай кааперацыі з кулацка-апартуністычнымі элемэнтамі, з самацёкам, з абязьлічкай. Сярод паляўнічых неабходна разгарнуць сацыялістычныя мэтады працы—сацспаровіцтва і ўдарніцтва; трэба ажыцьцявіць мэтады брыгад, калектыўных паляваньняў, арганізаваць адстрэл драпежнікаў, змагацца з браканьёрствам.

Плянны пушных нарыхтовак павінны быць выкананы, а гэта магчыма толькі тады, калі будуць зжыты паказаныя недахопы, толькі тады, калі будуць заключаны і выкананы дагаворы па кантрактах.

Для стымуляваньня нарыхтовак Белкахотсаюз павінен наладзіць бесьперабойнае снабжэньне паляўнічых бояпрыладамі.

Для палепшаньня сацыяльнага складу паляўнічых кампанія перарэгістрацыі павінна прайсьці пад знакам чысткі складу паляўнічых.

У галіне наладжаньня гаспадарчага становішча паляўнічай кааперацыі раённых т-ваў павінны наладзіць вучот, завесці рахункаводства, наладзіць справаздачнасьць, што дасць магчымасьць плянава вясці паляўнічую гаспадарку, Белкахотсаюз павінен зацікавіцца гэтым пытаньнем і дапамагчы райтаварыствам зжыць гэтыя недахопы, выпрацаваць і ажыцьцявіць адзіную форму вучоту.

Па справе трусагадоўлі нарада канстатвала, што некаторыя райтаварыствы ігнаруюць гэтую справу і прапанавала Белкахотсаюзу прыняць катэгарычныя меры.

Трусаводныя гаспадаркі Белкахотсаюзу павінны быць уключаны ў плянавае снабжэньне як будаўнічымі матэрыяламі, так і кармамі.

Асаблівае значэньне ў гэты момант набывае пытаньне кадрў для нашае кааперацыі.

Дзікія сьвіньні

Нарада старшынь лічыць неабходным вырашыць гэ- тае пытаньне.

Паляўнічая гаспадарка і каапэрацыя патрабуе вядомых ведаў для яе правільнага вядзеньня. Таму, у гэты момант, асабліваю ўвагу трэба зьвярнуць на культпрацу. Неабходна палепшыць часопіс „Паляўнічы Беларусі“ і распаўсюджаць яе так, каб кожны паляўнічы быў падпісчыкам.

Зжыўшы ўсе вышэйпаказаныя недахопы, змагаючыся з кулацка-апартуністычнымі элемэнтамі ў нашай каапэрацыі, шчыра адносячыся да працы нашай паляўнічай каапэрацыі і гаспадаркі і да выкананьня задач, якія зараз стаяць перад ёй, мы, гэтым самым, дапаможам нашаму сацыялістычнаму будаўніцтву, дапаможам выканаць пяцігодку ў чатыры гады і палепшым свой добрабыт.

(Да пашыранага пленуму ўпаўнаважаных)

ГОД РАБОТЫ БЕЛКАХОТСАЮЗУ

У № 10 нашае часопісі за 1931 г. у артыкуле „Да справаздачна-перавыбарчай кампаніі“ мы ўжо гаварылі аб тым, якія задачы, галоўным чынам, стаяць у сучасны момант перад паляўнічай каапэрацыяй наогул і ў прыватнасьці—перад пашыраным пленумам Белкахотсаюзу. У гэтым артыкуле, у дадатак да таго, што казалі куставыя нарады старшынь райтаварыстваў паляўнічых, мы падзеліліся практыкай той работы, якую прарабіла праўленьне Белкахотсаюзу за 1931 г. і якія ёсьць у гэтай галіне дасягненьні, аб чым будзе стаяць пытаньне таксама і на пашыраным пленуме Белкахотсаюзу, які адбудзецца ў студзені месяцы 1932 г.

Апрача асноўных—чарговых пытаньняў арганізацыйна-гаспадарчага значэньня і дачы ацэнкі праробленай працы кіраўніцтвам Белкахотсаюзу, пленуму належыць вырашыць неадкладныя сьцержнёвыя пытаньні, якія ўпіраюцца ў неабходнасьць правядзеньня новых мерапрыемстваў, пераклучэньня на новыя мэты працы, садзейнічаючы разьвіцьцю паляўнічай каапэрацыі і росту паляўнічай гаспадаркі.

Стан нізавой сеткі паляўнічай сыстэмы каапэрацыі на сучасны перыяд каротка характарызуецца ў наступным выглядзе. Сацыяльны склад паляўнічых зьяўляецца, галоўным чынам, з беднякоў і сярэднякоў калгаснікаў. Па падліку на першае сьнежня г. г. налічваецца 36.763 паляўнічых, якія падзяляюцца на групы: рабочых і служачых 11.383, калгаснікаў—6117, аднаасобнікаў сярэднякоў і беднякоў—19.263.

Працэс каапэраваньня праходзіць паспяхова. За 1931 г. прырост выявіўся ў 4.373 сябры, што складае 15 проц. да агульнага складу паляўнічых. Каапэраваньне сяброў саюзу праходзіць, галоўным чынам, за кошт калгасных бядняцка-сярэдняцкіх мас, зусім выціскаючы з складу паляўнічых заможную частку. Значна ўмацаваўся сацыяльны склад паляўнічых за кошт партыйцаў, ад чаго палепшылася кіраўніцтва раённымі таварыствамі, пачалі расьці паляўнічыя ячэйкі, якіх ужо ёсьць 344. Значна палепшылася грамадзкая работа. Па сыстэме за 1931 г. рэалізавана на 41.935 руб. пазыкі „Трэці рашаючы год пяцігодкі“ і сабрана 7.698 руб. на абарону краіны. Культасветная работа, быўшая вузкім месцам стала паляпшацца.

Матар’яльна-гаспадарчая база сыстэмы мае значны рост за кошт мабілізацыі сродкаў, прырост якіх у 1931 годзе дасягнуў у суме 408.010 руб., што раўняецца 150 проц. таго капіталу, які быў у сыстэме на першае студзеня 1931 г.

Тавараабарот па сыстэме таксама значна павялічыўся і вызначаецца ў сярэднім за 1931 г. да трох з паловай мільёнаў, што складае да 100 руб. на кожнага пайніка (хаця, праўда, некаторыя тавары прадаваліся ня толькі паляўнічым).

Нельга не адзначыць дасягненьня і ў будаўніцтве і ахове паляўнічай гаспадаркі і пераходу паловы раённых таварыстваў паляўнічых на вытворчы напрамак у сваёй рабоце, напрыклад—трусагадоўля.

Арганізацыйнае абслугоўваньне інструктажом нізавой сыстэмы з боку Белкахотсаюзу за мінулы год дало станоўчыя вынікі: наладжана жывая сувязь з нізавымі зьвеньямі Белкахотсаюзам, што зрабіла значны ўплыў на хутчэйшы пераход райтаварыстваў на вытворчы напрамак у рабоце.

Пашыранаму пленуму ўпаўнаважаных прыдзецца яшчэ больш шчыльней, больш дакладна прааналізаваць дзейнасьць Белкахотсаюзу і на падставе гэтага, на падставе арганізацыйна-гаспадарчых магчымасьцяў, вызначыць шляхі, па якіх павінна пайсьці разьвіцьцё і будаўніцтва паляўнічай каапэрацыі і гаспадаркі. У аснову гэтых наметаў павінна быць узята распрацоўка тых важных пытаньняў, якія зараз стаяць перад намі. Паказальнікі росту паляўнічай каапэрацыі, паказальнікі каапэраваньня паляўнічых і рост паляўнічых ячэек ужо наблізілі неабходнасьць рэарганізацыі паляўнічых зьвеньняў, арганізуючы калектыўна-вытворчыя арцелі, г. зн. арцелі зьвераводаў, птушкаводныя калгасы і г. д.

Даныя партыяй і ўрадам дырэктывы па лініі будаўніцтва паляўнічай гаспадаркі забяспечваюць рост і разьвіцьцё паляўнічай гаспадаркі і каапэрацыі і выкананьне пушна-экспартных плянаў. Неабходна стварыць прыпісныя паляўнічыя ўгодзьдзі, якія падымуць прадукцыйнасьць пушна мехавога промыслу, а таксама павялічаць нашы дзвіжачыя гатоўкі. Неабходна палепшыць ахову заказнікаў і ўвесці відывы адстрэл і адпавядаючыя тэрміны паляваньня.

Мерапрыемствы, якія павінны быць праведзены для павялічэньня прадукцыйнасьці паляўнічай гаспадаркі, патрабуюць капітальных укладаньняў прыблізна ў 800.000 руб. у 1932 г. Неабходна гэтыя сродкі знайсці, а гэтага можна дасягнуць пры дапамозе зацікаўленых паляўнічай гаспадаркай дзяржаўных устаноў.

Для будаўніцтва паляўнічай гаспадаркі патрабуюцца кадры, аб якіх мы давалі артыкул у № 11 „Паляўнічы Беларусі“.

ЗА ПРАДУКЦЫЙНАСЬЦЬ ПУШНАМЕХАВОГА ПРОМЫСЛУ

(У парадку пастаноўкі пытання)

Калі мы шчыльнай прыгледзімся да паляўнічай гаспадаркі, да яе пастаноўкі на мясцох, да таго, у якім становішчы знаходзяцца нашы паляўнічыя ўгодзьдзі — база пушнамехсыравіннага промыслу, — дык мы, ня гледзячы на нашы дасягненні, убачым, што тут справа яшчэ далёка ня зусім добра. Нават даволі перачытаць зьмешчаныя ў апошніх нумарох нашае часпісі артыкулы аб рабоце асобных раённых т-ваў. Так, напрыклад, у артыкулах „Неадкладна наладзіць работу Лёзьнянскага райтаварыства“, „Па Аршанскаму т-ву паляўнічых“, зьмешчаных у № 11 „П. Б.“ за гэты год даецца поўны малюнак таго, што гэтыя раённыя т-вы не спраўляюцца з задачамі, якія зараз стаяць перад паляўнічай кааперацыяй і нічога ня робяць па падняцьцю прадукцыйнасьці пушнамехсыравіннага промыслу, не вядуць ніякай работы па падняцьцю ўраджайнасьці паляўнічых ўгодзьдзяў.

У гэтым нумары, у артыкулах „Насьпеўшае пытаньне“ мы закранаем работу Клімавіцкага райтаварыства паляўнічых. Апроч таго, што гэта т-ва прадуе наогул вельмі кепска, характэрным зьяўляецца тое, што „ў раёне арганізаваны два заказьнікі: у Жудунскай дачы па разьвядзеньню кабаноў і на рэчцы Лабжанцы — баброў і выдраў. Аднак да гэтага часу заказьнікі не аслупованы, вартаўнікоў няма. Сярод паляўнічых ідзе гутарка аб зьнішчэньні выдраў пад тым прадлогам, што яны нібы зьнішчаюць рыбу і маладых баброў (?)“ як даслоўна і гаворыцца ў названым артыкуле. Калі справа ідзе аб простым зьнішчэньні выдраў, дык прыведзеную вытрымку камэнтываваць зусім ня трэба, яна гаворыць сама за сябе, што Клімавіцкае райтаварыства будзе гаспадарку адным мэтадам, мэтадам зьнішчэньня выдраў.

З карэспандэнцыі „У чым прычына прарываў“ зусім відавочна тое, што і Жлобінскае райтаварыства ня толькі ня цікавіцца (ды і няма каму займацца гэтым) падняцьцем ураджайнасьці паляўнічых ўгодзьдзяў — будаўніцтвам паляўнічай гаспадаркі, а проста зрывае ўсе задачы, якія стаяць перад райтаварыствам.

Мы ня хочам тут прыводзіць прыклады, што справа па падняцьцю ўраджайнасьці ў нас яшчэ не наладжана. Аб гэтым можна было б прывесці іх вельмі шмат. Мы тут саслаліся на работу паказаных т-ваў толькі для таго, каб паказаць малюнак таго, у якім становішчы знаходзяцца паляўнічыя ўгодзьдзі і зрабіць вывад, каб, у канцы канцоў, што-небудзь зрабіць у гэтым напрамку.

Як мы бачым з прыведзеных вышэй артыкулаў, а таксама і з самой практыкі работы, што паляўнічай гаспадаркай зусім ня цікавіцца органы ўлады на мясцох: — РВК, сельсаветы і міліцыя. Аб гэтым сьведчыць хаця-б той факт, што там ніколі ня ставяцца да разгляду такія пытаньні і не вядзецца ніякай работы. Само сабой зразумела, што раённыя т-вы паляўнічых, нават пры наяўнасьці ў іх добрых працаўнікоў, без дапамогі органаў улады на мясцох — без дапамогі міліцыі, райземчастак і лясной адміністрацыі, нават па сваёй прыродзе, як кааперацыя арганізацыі, будаваць гаспадарку ня могуць.

Возьмем, хаця-б, напрыклад, барацьбу з браканьєрствам. Без міліцыі тут далёка ня ўедзеш. Зараз возьмем мерапрыемствы арганізацыйна-гаспадарчага парадку — падсёку траў, падкормку зьвяроў і птушак, адвод і ахову заказьнікаў — хіба можна іх правесці раённаму т-ву без удзелу, без дапамогі земааддзелаў РВК і леспрамгасаў, прымаючы пад увагу яшчэ тое, што нават работнікі, — адказныя работнікі раёну! нярадка пападаліся ў браканьєрстве.

А між тым, з прыступленьнем да будаўніцтва прыпісных калектыўных паляўнічых гаспадарак, якія мяркуецца пачаць не ў далёкім будучым, прыдзецца праводзіць ня толькі ўсе вышэйпаказаныя мерапрыемствы, а і шмат іншых, бо гэта выклікаецца неабходнасьцю падняцьцю прадукцыйнасьці пушнамехавога паляўнічага промыслу, неабходнасьцю выкананьня плянаў пушнарыхтовак, важнасьць якіх усім нам вядома. Можна сказаць, што пляны будуць выкананы за кошт зьверагадоўлі, але-ж яна ў нас яшчэ толькі разьвіваецца, ды і наогул, нам здаецца, што зьверагадоўля ні ў якім разе не памяншае значэньня паляўнічага промыслу, як вельмі танага спосабу нарыхтоўкі пушніны і дзічы і вельмі каштоўнага. Гаварыць, што паляўнічая гаспадарка — пустая справа, што яна не патрэбна, можа толькі вар'ят.

Значыць, мы павінны паставіць справу арганізацыі яе так, каб прадукцыйнасьць узрасла і паступова ўзрастала, што вельмі неабходна, як гэта было сказана, для нашых экспартных плянаў. Саюз паляўнічых у зьвязку з гэтым, і прыступіць у хуткім часе да калектыўных прыпісных паляўнічых гаспадарак, але гэта ня значыць, што ён бяз удзелу іншых арганізацый і органаў улады, без дапамогі іх, справіцца з гэтай задачай.

Што-ж рабіць?

Мы думаем, што як у будаўніцтве прыпісных калектыўных паляўнічых гаспадарак, так і ў падняцці прадукцыйнасці тых паляўнічых угодзьдзяў, у якіх яшчэ ня будзе праведзена ўпарадкаваньне, паляўнічай кааперацыі павінны дапамагчы іншыя ўстановы і арганізацыі. У правядзеньні работ першага парадку, паколькі ў самай палляўнічай кааперацыі ня хопіць ні сіл, ні сродкаў, павінны зацікавіцца Наркамгандлю і Пушсындыкат, Наркамзем і Наркамасветы. Наркамгандлю і Пушсындыкат павінен адпусьціць з прыбытку ад варытаванай пушніны тых 800.000 рублёў, якія павінны быць укладзены ў паляўнічую гаспадарку ў 1932 годзе і прыняць удзел у падрыхтоўцы кадрў, аб якіх мы ўжо гаварылі ў № 11 нашае часопісі. Наркамзем і Наркамасветы разам з паляўнічай кааперацыяй павінны падрыхтаваць кадры.

У правядзеньні-ж работ другога парадку, г. зн. па падняццю прадукцыйнасці паляўнічага промыслу і не ўпарадкаваных паляўнічых угодзьдзях, павінны дамагчы раённыя арганізацыі і ўстановы—РВК, райкомпартыі, сельсаветы, міліцыя і райлеспрамгасы РВК, нам здаецца, ня толькі павінны ўрэшце зацікавіцца паляўнічай гаспадаркай, але і арганізаваць нейкія аддзелы ці што-небудзь іншае. Гэтыя аддзелы павінны загадваць паляўнічымі ўгодзьдзямі, праводзіць там работу па падняццю іх прадукцыйнасці, сачыць за аховай паляўнічае фауны і г. д. Тое-ж самае павінны рабіць і райлеспрамгасы, толькі ў другіх мясцох, г. зн. у лясох, якія знаходзяцца ў іх веданні.

Могуць запытацца:—А што будуць рабіць райтаварыствы? Райтаварыствы, як кааперацыйныя арганізацыі маюць функцыі іншай катэгорыі, але, вядома, яны таксама павінны дапамагаць праз паляўнічыя масы і ў гэтай рабоце. Галоўная-ж іх задача—гэта будаўніцтва калектыўных таварных паляўнічых гаспадарак, для якіх яны будуць ад райземаддзелаў браць па дагавору паляўнічыя ўгодзьдзі. Усё-ж апрошнія неўпарадкаваныя ўгодзьдзі застаюцца ў веданні леспрамгасаў і райземаддзелаў. Райкам-

партыі павінны дапамагчы паляўнічым т-вам у правядзеньні арганізацыйных мерапрыемстваў,—задаволіць т-вы адказнымі працаўнікамі і г. д. Сельсаветы і міліцыя павінны зацікавіцца барацьбой з браканьерамі, дапамогай паляўнічым у правядзеньні аблаў на драпежнікаў сельскай і паляўнічай гаспадаркі (ваўкоў), бо з мінулае практыкі мы бачым, што без дапамогі гэтых устаноў абодвы гэтыя ворагі гаспадаркі існуюць і будуць існаваць.

Вось гэтыя мерапрыемствы для падняцця на належную вышыню прадукцыйнасці мехавога промыслу, для таго, каб былі выкананы і перавыкананы нашы экспартныя пляны і трэба правесці. З наступленьнем вясны неабходна заняцца гэтай работай.

* Але для таго, каб гэта было сапраўды зроблена, Белкахотсаюз павінен, па прыкладу Усекахотсаюзу скласці праект у гэтым напрамку, унесці яго ў належныя інстанцыі для разгляду і зацвярджання і выпрацаваць асноўныя палажэньні аб паляўнічай гаспадарцы Беларусі, замест курых правілаў, складзеных дзесьць год таму назад, яшчэ тады, калі прадоўныя масы толькі ўзялі ў свае рукі паляўнічыя ўгодзьдзі. Калі будзе ў нас цвёрды закон аб паляваньні, цвёрдыя палажэньні, накіраваныя на гаспадарчае аздаравленьне гаспадаркі, тады можна будзе чакаць і дапамогі ад іншых арганізацый і устаноў на мясцох. Гэта трэба зрабіць як мага хутчэй.

Мік. Цялеш.

Праўленьне Рэчыцкага т-ва паляўнічых павінна ўдзяліць больш увагі справе сабакагадоўлі

14 чэрвеня г. г. у Рэчыцы адбылася раённая выстаўка паляўнічых сабак. З таго часу прайшло ўжо 6 месяцаў. Здавалася, што на гэты тэрмін праўленьне Рэчыцкага т-ва паляўнічых павінна было-б ажыццявіць мерапрыемствы па сабакагадоўлі, указаныя камісіяй выстаўкому. Між тым да гэтага часу па гэтай важнай справе праўленьне палец аб палец ня ўдарыла. Выстаўка засталася толькі „дыплёмам“ для сабак, а па сутнасці рэкамендуемыя мерапрыемствы палепшаньня якасці кроўнай сабакагадоўлі неажыццяўляюцца. Справа з арганізацыйнай сэкцыі кроўнай сабакагадоўлі таксама стаіць на мёртвым пункце. Для палепшаньня гэтай важнай

справы праўленьне ня толькі нічога не зрабіла, але відаць ня думае нічога, зрабіць.

Мне здаецца, што не для таго рабілася выстаўка, каб толькі паглядзець на завадзкіх сабак, не для таго траціліся сродкі і час, каб справа сабакагадоўлі засталася забытай. У № 9 часопісі „Паляўнічы Беларусі“ судзьдзя, які праводзіў выстаўку, тав. Барташ, уносіць здаровыя прапановы для палепшаньня якасці паляўнічых сабак. Паляўнічыя таксама патрабуюць ад праўленьня як след узяцца за гэту справу і арганізаваць сэкцыю кроўнай сабакагадоўлі.

Свой.

НАСПЕЎШАЕ ПЫТАНЬНЕ

Асобным пунктам у сваіх пастановах куставыя нарады старшын раённых т-ваў паляўнічых прапавалі Белкахотсаюзу тэрмінова паставіць пытаньне перад ЦК КП(б)Б аб увядзеньні ў штат адказных раённых працаўнікоў сталых старшын праўленьняў раённых паляўнічых кааперацый. Гэта пытаньне як нельга больш звязьляцца зараз насьпеўшым і сваячасовым і шчыльна звязана з тымі задачамі, што стаяць перад паляўнічай гаспадаркай у сувязі з пільнай неабходнасьцю сацыялістычнай яе рэканструкцыі, у адпаведнасьці з агульнымі задачамі нашага сацыялістычнага будаўніцтва.

Гэтыя задачы канкрэтна вырашаюцца перш за ўсё ў неабходнасьці плянавага разьвіцьця ўсіх галін гэтага гаспадаркі, яное выхолзіла-б з дасканаллага вывучэньня і ўліку ўсіх мясцовых асаблівасьцяў кожнага раёну і гарантавала-б такім чынам найбольш эфэктыўнае і гаспадарча мэтазгоднае пашырэньне той альбо іншай з гэтых галін. Як неабходная ўмова гэтага апошняга сюды абавязкова павінны ўваходзіць, апрача арганізацыйнай работы, і работа навукова-дасьледчага характару, бо толькі яна можа гарантаваць мэтазгоднасьць і рэнтабельнасьць арганізацыі ў кожным даным раёне, напрыклад, пэўнай формы буйнай паляўнічай гаспадаркі—заказыніку, прыпісной калектыўнай гаспадаркі, спецыяльных паляўнічых саўгасаў і калгасаў і г. д., з яскрава вызначанай мэтавай устаноўкай іх у залежнасьці ад фауны зоогеаграфічных, кліматычных і інш. чыста знадворных умоў гэтага раёну.

Аднак, практыка будаўніцтва пададзенага характару гаспадарак на сёнешні дзень з усёй відавочнасьцю паказвае, што з так пастаўленай задачай большасьць нашых раённых таварыстваў яўна не спраўляюцца. Не спраўляюцца ня толькі таму, што ў большасьці іх адсутнічаюць належныя спэцыялісты—работнікі, якія здолелі б як трэба наладзіць, напрыклад, работу навукова-дасьледчага парадку (падрыхтаваць у бліжэйшы час такіх работнікаў—справа Белкахотсаюзу), але яшчэ і таму, што абавязкі старшын райтаварыстваў амаль ва ўсіх раёнах выконваюцца пэўнымі таварышамі па т. зв. сумяшчальнасьці, з прычыны чаго яны ўдзяляюць гэтай справе самую мінімальную ўвагу, а часам і зусім глядзяць на яе праз пальцы і спасылаючыся на перагрузку, што звязана з сумяшчальнасьцю, як на свайго роду „аб'ектыўную“ прычыну—зусім не працуюць.

Вось чаму пастаноўка пытаньня пра неабходнасьць увядзеньня, як правіла, сталых старшын райтаварыстваў, з боку іх-жа саміх, звязьляецца цалкам правамерным і законным, паколькі прыныцы работы ў адзначаным напрамку па сумяшчальнасьці ня можа ў далейшым забясьпечыць выкананьне ўсіх тых задач і абавязкаў, што пастаўлены перад паляўнічай гаспадаркай у даны момант.

У папярэдніх нумарох нашай часопісі мы падкрэсьлівалі ўжо гэта ў дачыненні да некаторых раёнаў не адзін раз. Зараз-жа на кароткай характарыстыцы работы Касьцюковіцкага і Клімавіцкага райтаварыстваў мы таксама пакажам, што работа па сумяшчальнасьці старшын гэтых т-ваў у напрамку арганізацыі паляўнічай гаспадаркі (у шырокім сэнсе гэтага слова) раўняецца па рускі кажучы „ничего неделанию“.

Возьмем Клімавіцкі раён. Абавязкі старшыні т-ва паляўнічых выконвае там т. Сукаў. Працуе па сумяшчальнасьці. Бо на сталай працы ён знаходзіцца ў РВК—працуе ў якасьці райінспектара нарасьветы. Апроч гэтага т. Сукаў выконвае (таксама па сумяшчальнасьці) і абавязкі старшыні нейкага жакту.

Мы, зразумела, ня супроць справы народнай асьветы, ня супроць жактаў. Але разам з гэтым мы адзначаем, што да кіраўніцтва паляўнічай гаспадаркай раёну і ўсёй работай з ёю звязанай (загатоўкі, напрыклад, і інш.) т. Сукаў мае вельмі нязначнае па сутнасьці дачыненне, каб не сказаць, што зусім ня мае яго. Ва ўсякім разе, нават і пры ўсім сваім жаданні, ён ня можа ўдзяляць штодзённай рабоце ў напрамку кіраўніцтва т-вам належнай увагі. Бо адзінаму сталаму працаўніку—загадчыку крамы, які, апрача сваіх простых абавязкаў, выконвае таксама і абавязкі рахункавода, сакратара,—прыходзіцца па некалькі дзён лавіць старшыню праўленьня для таго, каб падпісаць (толькі падпісаць!) патрэбныя паперкі, накладныя і г. д.

Таму і атрымоўваецца, што т-ва, якое мае на паперы старшыню, працуе фактычна без старшыні, што перш за ўсё абумоўлівае цэлы рад прарываў, якія маюцца ў рабоце. Прычым, цікава адзначыць той факт, што гэтыя прарывы цалкам звязаны з слабай работай менавіта адказнага работніка (старшыні). Бо тут-жа трэба падкрэсьліць, што загадчык крамы т. Гамолка, будучы вельмі здольным працаўніком, спраўляецца, нават і пры адсутнасьці сакратара-рахункавода з пастаноўкай тэхнічнага боку справы ў сэнсе ўліку сродкаў, тавараў, паляўнічых і г. д.

Але возьмем выкананьне плянавых заданьняў па пушніне. На 18-ХІІ яно выканана толькі на 50 проц. да агульнай лічбы на 4 квартал. Загатоўка крата таксама выканана на 50 проц. (гадав. зад.).

Чаму? Таму, бясспрэчна, што выкананьне пляну гэтых відаў заготовак абавязкова патрабуе разгортваньня масавай работы сярод паляўнічых, прадпалагае шырокае правядзеньне кантрактацыі, сацпаборніцтва і ўдарніцтва. Але ўсяго гэтага з прычыны перагрузкі т. Гамолка арабіць, бязумоўна, ня мог, а т. Сукаў у сваю чаргу не ўдзяляў гэтай справе

На паляваньне.

ніякай амаль увагі і таму выкананьне плянаў мае пададзены малюнак. І гэта ня дзіўна. Бо ў раёне на сёнешні дзень арганізавана толькі 8 ячэек паляўнічых і такім чынам значная частка сяброў калектыву, які налічвае ў сваім складзе каля 600 асоб, не ахоплена нават ячэйкамі.

Праўда, некаторыя працаўнікі могуць сказаць, што заданьне па загатоўцы мехсыравіны раён выканаў цалкам. Так ім я адкажу, што т-ва зрабіла гэта нікуды ня вартымі мэталамі, якія ніяк ня могуць гарантаваць пасьпехаў у далейшым: яно пайшло па лініі пазбаўленьня праў на атрыманьне бояпрыпасаў і інш. тавараў тых паляўнічых, якія ня выканалі заданьня па мехсыравіне і такім чынам, ня даўшы ім, напрыклад, шроту, яно праз гэта не дало ім і магчымасьці выконваць заданьні па задачы іншых ад мехсыравіны заготовак. І таму такі мэтад мы рашуча адкідаем, як зусім непатрэбны і шкодны нам.

Далей, у раёне арганізаваны два заказьнікі: у Жадунскай дачы па разьвядзеньні кабану і на рэчцы Лабжанцы—баброў і выдраў. Аднак да гэтага часу заказьнікі не аслупаваны, вартаўнікоў няма.

Сярод паляўнічых ідзе гутарка аб зьнішчэньні выдраў пад тым прадлогам, што яны нібы зьнішчаюць рыбу і маладых баброў(?)

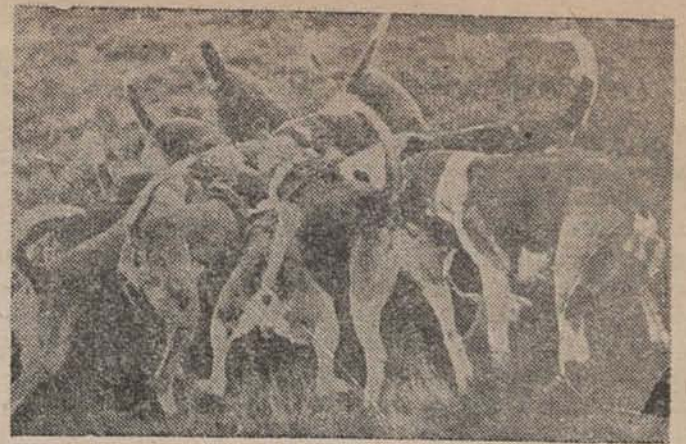
І гэтымі пытаннямі т. Сукаў займаецца вельмі мала ў той час, як яны патрабуюць вельмі пільнай да сябе ўвагі.

Такое-ж становішча наглядаецца і ў Касцюковіцкім раёне. Там абавязкі старшыні райтаварыства выконвае т. Бальшуноў, які таксама знаходзіцца на сталай працы ў райспажыўсаюзе на пасадзе намесьніка старшыні апошняга. Ён таксама перагружан і мусіць лічыць нармальным той факт, што канцэлярыя праўленьня пачынае штодзённа працу толькі а... пятай гадзіне ўвечары і змяшчаецца ў прыватным доме Бабкова, які па сумяшчальнасьці выконвае абавязкі сакратара-рахункавода, бо таксама як і Бальшуноў працуе ў РВК.

І таму гаварыць аб сталай рабоце нават самаго праўленьня і канцэлярыі т-ва проста немагчыма, бо не здарма-ж паляўнічыя, стаўпіўшыся каля крамы, разважаюць наступным чынам:

На прапанову аднаго з іх зайсьці ў канцэлярыю т-ва другі зазначыў:

— Куды-ж ты пойдзеш?.. Яны-ж (канцэлярыя) забраліся некуды на „Слабаду“ (прыгарадная вёска), дык ты іх там і да вечара ня знойдзеш. Да таго-ж

Раварвалі ліса.

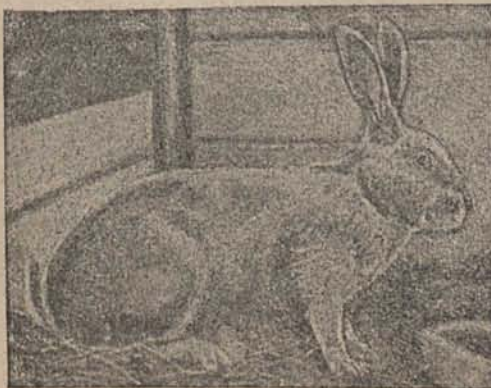
і канцэлярыя пачынае працу з 5 гадзін — пакуль дачакаешся дык і ноч.

І гэта называецца жывой сувязьню праўленьня з масамі паляўнічых. Працаўнікі т-ва не разумеюць нават таго, што большасьць паляўнічых—сяляне, якія спэцыяльна па справах паляваньня ў м-ка, бясспрэчна, зьяўляюцца ў крайніх выпадках. У большасьці-ж яны дапасоўваюць гэта і да іншых патрэб, ісьці альбо ехаць у м-ка і за адно за звычай робяць усе справы ў ім. У даным-жа выпадку, зьявіўшыся яны ня могуць да пяці гадзін зайсьці ў канцэлярыю т-ва і таму, пачасаўшы патыліцу, не зрабіўшы спраў едуць дадому, з вядомай сялянскай пагаворкай— „хай у другі раз“...

Гэта вось дробязь на першы погляд, тым ня менш даволі выразна характарызуе якасьць работы райтаварыства, якая абумоўлена перш за ўсё работаю старшыні па сумяшчальнасьці. Што ж да кіраўніцтва справамі будаўніцтва паляўнічай гаспадаркі, дык і тут справа стаіць таксама, як і ў Клімавіцкім раёне. Усё прадстаўлена выпадку, усё ідзе само па сабе ці інакш кажучы — самацёкам і тут і там адказныя (па сумяшчальнасьці) працаўнікі т-ваў мусіць разважаюць— „Зрабіў—добра, а не зрабіў—яшчэ лепш“...

Мы падалі гэтыя прыватныя выпадкі, якія лішні раз характарызуюць тое становішча работы райтаварыства, да якога ў пераважнай большасьці раёнаў прыводзіць т. зв. сумяшчальнасьць, што калі і была цяргіма да гэтага часу, дык ні ў якім разе ня можа быць прызнана годнай зраз у дачыненні да нашай паляўнічай гаспадаркі. А з гэтае прычыны мы катэгарычна выказваемся за прызначэньне ва ўсіх раёнах сталых працаўнікоў на пасады старшынь райтаварыстваў паляўнічых, што можа і павінна зьявіцца першапачатковым крокам да зьнішчэньня тых недахопаў і ненармальнасьцяў, якія да гэтага часу ў іх наглядаюцца.

Разам з гэтым, мы адзначаем таксама і пільную неабходнасьць з боку кіруючых раённых арганізацый і ўстаноў падначаліць больш сталаму кантролю работу т-ваў, шляхам сыстэматычнага (па пляну вызначанага) заслухоўваньня справаздач кіраўнікоў іх, што да гэтага часу налажана ў большасьці раёнаў ня зусім добра. Бо пара-ж нарэшце зразумець ужо, што паляўнічыя гаспадаркі і арганізацыі ў раёне зьяўляюцца ня формай і спосабам аб'яднаньня аматараў паляўнічай справы, а ёсьць вельмі важныя і карысныя галіны ў разьвіцьці нашай сацыялістычнай народнай гаспадаркі.

ДОБРЫ ПАЧЫН У ЦЭНТР УВАГІ

Падначальваньне работы паляўнічай сыстэмы нашым савецкім кіруючым установам ня толькі ў цэнтры і раёнах, але і на мясцох зьяўляецца зараз вельмі важным і надта карысным. Бо як вядома, да гэтага часу нашы паляўнічыя арганізацыі, асабліва ячэйкі на мясцох, фактычна карысталіся свайго роду „прывілеямі“ ў сэнсе кантролю іх работы і падпарадкаваліся толькі непасрэднаму кіраўніцтву райтаварыствам, якія ў сваю чаргу ў многіх раёнах знаходзіліся на становішчы як-б „аўтаномных“, а часамі і проста „безнаглядных“ у сэнсе забеспячэння іх памяшканьнямі, працаўнікамі і г. д.

Бадай ці трэба казаць, што такое становішча, у сувязі з тым, што наша паляўнічая гаспадарка па сваёй удзельнай вазе набывае ўсё большае і большае значэнне і ўваходзіць у будаўніцтва нашай агульнай сацыялістычнай гаспадаркі, як вельмі прыбытковая галіна, працягваюцца на далей няможа, — у сувязі з гэтым адпаведныя ўстановы і арганізацыі як у раёне, так і на мясцох павінны кіраваць і яе разьвіцьцём у парадку сваіх агульных абавязкаў. На сёнешні дзень прынцыпова адмаўляць так пастаўленага пытання, бяспрэчна, ніхто ня будзе і не адмаўляе. І такім чынам справа толькі ў тым, у якіх формах гэтае кіраўніцтва ажыццяўляць.

З гэтага пункту гледжаньня Барысаўскае таварыства паляўнічых падало добры прыклад. Яно дабілася ад РВК распараджэньня ўсім сельсаветам раёну, згодна якога апошнія ў абавязковым парадку павінны сыстэматычна і стала кіраваць работаю ячэек паляўнічых, што маюцца на тэрыторыі данага сельсавету. Канкрэтнымі формамі гэтага кіраўніцтва павінны зьяўляцца заслухоўваньне справаздач на паседжаньнях прэзыдыумаў і пленумаў сельсаветаў кіраўнікоў ячэек аб ходзе выкананьня пляну ўсіх відаў загатоўак, аб рабоце сярод сябраў ячэйкі, а таксама і садзейнічаньне з боку сельсаветаў вызаленьню асобных паляўнічых і брыгад іх пры калгасах ад іншых відаў работы ў час паляваньня апошніх.

Па шаракі.

З свайго боку праўленьне т-ва прапанавала ўсім ячэйкам безадкладна па запатрабаваньнях сельсаветаў даваць ім неабходныя весткі і копіі з пэрыядычных вестак—справаздач, дасылаемых т-ву.

Мы спадзяемся, што такія формы ўзаемнай работы ячэек на мясцох і сельсаветаў пры садзейнічаньні апошнім з боку т-ва паляўнічых і РВК, бяспрэчна, зьявіцца неабходным сродкам у выкананьні тых запатрабаваньняў, што стаяць зараз перад усімі паляўнічымі ячэйкамі ва ўсіх галінах разьвіцьця паляўнічай гаспадаркі.

У сваю чаргу пададзенае мерапрыемства дасьць магчымасьць і райтаварыству ліквідаваць тыя недахопы ў рабоце, што назіраліся асабліва да апошняга часу ў зьвязку з непрацаздольнасьцю былога кіраўніка таварыства—Марчака, які зараз зьнят з працы.

Аднак, поруч з адзначаным практычным захадам, накіраваным на ажыўленьне работы нізавых ячэек, якіх у раёне 26 (па ліку сельсаветаў) праўленьню неабходна зьвярнуць асаблівую ўвагу на стварэньне вакол райтаварыства актыўна паляўнічых, на які можна было-б апірацца ў правядзеньні розных арганізацыйна-масавых кампаній і мерапрыемстваў сярод усіх членаў калектыву, паколькі зараз гэта яшчэ ня зроблена. Апрача гэтага праўленьню т-ва неабходна зьвярнуць асабліва пільную ўвагу на трусятнік, бо ў зьвязку з няздольнасьцю былога трусавода—Данчэўскага, які зараз таксама з работы зьняты, справа арганізацыі догляду за трусамі, якіх у трусятніку 500 штук, пастаўлена дрэнна.

Нарыхтоўка пушніны па т-ву мае наступны малянак. Заданьне на IV квартал—20.000 руб. Кантрактацыйных дагавораў на здачу па 11 ячэйках заключана да 20-XII—на 8.000 руб. Фактычна прынята пушніны на 1.640 руб. (за IV квартал), мехсыравіны на 191 руб.

Такім чынам праўленьню неабходна фарсыраваць сканчэньне кантрактацыйнай кампаніі з мэтай ахапіць дагаворамі астатніх 15 ячэек і ў якасьці сродкаў выкананьня гэтых дагавораў больш шырока разьвіць і скарыстаць растлумачальную, культурна-выхаваўчую работу сярод паляўнічых, а таксама і мэтады сацсаборніцтва і ўдарніцтва. Бо на сёнешні дзень апошнія разьвіты слаба і нават зусім не разьвіты. Разам з гэтым праўленьню неабходна адмовіцца ад ужываньня выключна адзінага сродку стымуляваньня ўсіх відаў загатоўак—выдачы бояпрыпасаў толькі выканаўшым разьвёрстку і адказу ў апошніх ня выканаўшым. Бо трэба памятаць, што ўвядзеньне ў прынцып толькі гэтага сродка за кошт недаацэнкі іншых мэтадаў і форм масавай работы сярод паляўнічых прынцыпова-ж зьяўляецца і няправільным, нават шкодным.

С. А.

Кожны паляўнічы павінен прымаць удзел у выпуску часопісі „Паляўнічы Беларусі“.

Паляўнічы! Выпісвай, чытай і пішы ў сваю часопісь.

У ЧЫМ САКРЭТ ДАСЯГНЕНЬНЯЎ?

Папулярызаванне лепшых узораў работы асобных таварыстваў з мэтай прасоўвання ва ўсе т-вы тых форм і метадаў, што яны ўжывалі ў сваёй штодзённай рабоце зьяўляецца, бясспрэчна, адным з момантаў барацьбы за сваячасовае і пэўнае выкананне тых задач, што стаяць зараз перад нашай паляўнічай кааперацыяй. Менавіта з гэтага пункту гледжаньня мы коратка спынімся на рабоце Бабруйскага т-ва паляўнічых, якое ва ўсіх галінах будаўніцтва паляўнічай гаспадаркі мае значныя поспехі і дасягненні. Для гэтага пададзім тут перш за ўсё некалькі лічбаў, якія зьяўляюцца вельмі характэрнымі, як канкрэтныя паказчыкі памянёных поспехаў у галіне ўсіх відаў загатоўак. Возьмем для прыкладу III квартал, у якім плянавае заданьне мае наступны малюнак. Пушніны трэба было загатоўіць на 330 руб., мехсыравіны на 70 руб., пухпяра 32 клгр.

Да канца кварталу гэта заданьне выканана: па пушніне на 889 руб., па мехсыравіне на 207 руб., пухпяра загатоўлена 54 клгр.

Такім чынам, як бачым, квартальнае заданьне па ўсіх паказчыках таварыствам перавыканана амаль у тры разы. Апроч гэтага на працягу году паляўнічымі зьнішчана па раёне 3047 бадзяхых сабак. Далей аб тым, што заданьне і на чацьверты квартал па т-ву будзе выканана, можа сьведчыць хоць-бы сабе і той факт, што плян па загатоўцы пушніны, напрыклад, яшчэ на 18-XI быў выканан на 50 проц., а на пухпяро амаль на 100.

Выходзячы з пададзеных і вельмі станоўчых фактаў і паказчыкаў у галіне выкананьня плянаў заготоўак, а таксама маючы на ўвазе і добрую пастаноўку справы ва ўсіх іншых галінах, аб чым гутарка далей, зусім законамерным зьяўляецца пытаньне—у чым-жа сакрэт такіх дасягненняў? Дзе прычына таго, што, наперакор цэламу раду т-ваў, у якіх пляны заготоўак, напрыклад, ганебна зрываюцца, Бабруйскае т-ва свае пляны перавыконвае?

Адказ на так пастаўленае пытаньне заключаецца перш за ўсё ў працаздольнасьці самага раённага праўленьня, якое мае сталага старшыню, сакратара-раўнавава, загадчыка паляўнічай крамай і трусавада, кожны з якіх цалкам адпавядае свайму прызначэньню і добра выконвае даручаныя яму абавязкі. Менавіта гэтым апошнім перш за ўсё тлумачыцца і той факт, што работа па таварыству ва ўсіх напрамках плянава-арганізавана і падпарадкавана агульным задачам як мага больш эфэктыўнага разьвіцьця гаспадаркі.

Усё гэта знаходзіць свае выражэньне ў тых формах і метадах работы, што таварыствам ужываюцца перш за ўсё ў дачыненні да выкананьня плянаў заготоўак. Выходзячы з разуменьня таго, што кожная правадзімая кампанія і асабліва загатоўчая—абавязкова патрабуе ня толькі вызначэньня лічбаў, што даная загатоўчая арганізацыя ці адзінка павінна выканаць, але, апрача гэтага, яшчэ і штодзённага апэрацыйнага кіраўніцтва і кантролю за ходам выкананьня, Бабруйскае т-ва нават як правіла робіць наступнае:

Яно вызначае заданьні для кожнай ячэйкі і потым, шляхам жывой сувязі, сыстэматычна сачыць за тым, каб яны выконваліся. Апошняму дапамагае тое, што выкананьне гэтых заданьняў грунтуецца на дагаворных пачатках. Больш таго, гэтыя дага-

вары (кантрактацыйныя) ня носяць характару шаблёну, як гэта наглядаецца ў значнай частцы нашых т-ваў. Яны ня выходзяць з прынцыпу—„заклучылі і добра, а там будзе відаць“... і г. д. Не, бо пры заключэньні іх, працаўнікі райтаварыства ўлічваюць усе моманты чыста суб'ектыўнага характару ў дачыненні да кожнага паляўнічага: ступень зацікаўленасьці яго і актыўнасьці, здольнасьці і якасьці яго менавіта як паляўнічага, нават якасьці прылад з якімі кожны паляўнічы павінен утвараць паляваньне.

І таму, зразумела, што заданьні маюць дыфэрэнцыраваны характар. А ў сувязі з гэтым адбываецца і адпаведнае забясьпечаньне паляўнічых як прэміраваньнямі, так і бояпрыладамі. Усё-ж з гэтага-ж пункту гледжаньня цікава застанавіцца, напрыклад, на разьмеркаваньні стрэльбаў. За ўвесь час т-ва выдала 100 штук (цэнтральнага бою), пры чым іх атрымалі ў першую чаргу тыя паляўнічыя, што ня толькі сваячасова выконваюць свае заданьні (і як лепшыя па раёне прэміруюцца апрача водпуску тавараў пры здачы пушніны, скажам і г. д.), але і наогул прымаюць самы актыўны ўдзел ва ўсёй рабоце т-ва.

Далей у гэтай-жа сувязі неабходна падкрэсьліць і такі момант у рабоце праўленьня. Мы ўжо казалі вышэй, што па т-ву за год зьнішчана 3047 бадзяхых сабак. Т-ва дамаглося гэтага такім чынам. Яно пэрыядычна пад кіраўніцтвам членаў праўленьня і іншых адказных працаўнікоў, праводзіла аблавы па ячэйках з абавязковым удзелам усіх членаў данай ячэйкі. І таму ня дзіўна, што на працягу году атрымаліся такія станоўчыя вынікі. Праўда, тут-жа трэба адзначыць асабліва дзейную ролю ў гэтай справе вайскавай ячэйкі, якая аб'яднае вайсковых паляўнічых Бабруйскага гарнізону. Але-ж факт, што і само праўленьне здолела арганізаваць і правесці адзначаную работу.

Такі-ж мэтад работы праўленьне ўжыло і ў дачыненні да загатоўкі корму для трусаў. Яно па чарзе ў бліжэйшых да трусятніку ячэйках праводзіла т. зв. „суботнікі“ па загатоўцы венакаў, апрацоўкі зямельных вучасткаў, адведзеных пад трусятнік і г. д. У выніку гэтага, апошні амаль на цэлы год забясьпечан уласнымі-ж кармамі. Сам трусятнік добра абсталяван і наогул арганізаван—агарожан, зроблены выгулы, наладжан добры догляд трусаў і інш.

Поруч з усімі адзначаным, неабходна спыніцца таксама яшчэ і на рабоце ў галіне распаўсюджваньня паляўнічых часопісаў і газэт. Так, напрыклад, з 3914 паляўнічых, аб'яднаных у т-ве, на часопісь „Паляўнічы Беларусі“ у 1931 г. падпісалася 1176 асоб і на адпаведныя выданьні РСФСР—126. Такім чынам падпіскаю ахоплены ўсе 100 проц. паляўнічых. Апошняя праводзілася такім чынам. Сакратар т-ва т. Ігнатаў па ўзгадненьні з аддзелам падпіскі на паштовай канторы браў падпісныя блянкі, у двух экзэмплярах запаўняў іх, адзін з якіх накіроўваў на пошту і другі пакідаў у сябе для кантролю. І таму, калі паляўнічы пасьяля заіўляе, што ён не атрымаў таго ці іншага нумару, тав. Ігнатаў адшуквае № квітку і на пошце-ж выпраўляе адразу памылку. З гэтага вось прычыны ад паляўнічых і няма заяў аб тым, што выпісаныя часопісі не атрымоўваюцца.

Нарэшце, апошняя—работа паляўнічай крамы. Яна пастаўлена вельмі добра. У ёй усё ад самай нязначнай рэчы і да дарагіх хутровін знаходзіцца на сваім месцы. Трымаецца ў парадку, вартым і сапраўды добрага гаспадара. І трэба сказаць, што загадчык крамы т. Дзеркачынскі вельмі добра разумее свае абавязкі ня толькі прыёмшчыка прынасімай паляўнічымі сыравіны, але і арганізатара справы заготовак, арганізатара, што дапамагае паляўнічым лепш апрацоўваць здабытыя імі скуркі розных звяроў. У гэтым напрамку т-ва мае значныя поспехі ў сэнсе засолкі скурак, „абезжиривания“ іх і г. д.

Добра пастаўлена таксама і работа канцэлярыі—справаздачнасьць, улік сродкаў, тавараў, баяпрыпасаў і г. д.

Такім чынам з усяго сказанага трэба зрабіць той вывад, што справа арганізацыі нашай паляўнічай гаспадаркі ў раёнах ёсць перад усім справа—саміх раённых т-ваў і залежаць ад здольнасьці іх як належыць скарыстаць усе формы і мэтады работы, усе ўнутраныя рэсурсы і магчымасьці. А з гэтага пункту гледжаньня ў рабоце ўсіх т-ваў не павінна мець месца перш за ўсё самацёк і апартуністычная спасылкананэрэальнасьць плянаў і на нежыццёвасьць нібы-та задач, пастаўленых перад паляўнічай сыстэмай кожнага раёну. Усё гэта павінна быць заменена штодзённай упартай барацьбой і плянава-арганізаванай работай—бо толькі яны могуць гарантаваць сваячасовае і поўнае выкананьне гэтых задач.

А. С.

У ЧЫМ ПРЫЧЫНЫ ПРАРЫВАЎ

У Жлобінскім т-ве паляўнічых на працягу аднаго году бесьперапынна змяняліся... тры старшыні праўленьня і некалькі тэхнічных працаўнікоў. Прычым, цікава адзначыць у данай сувязі яшчэ і тое, што ўсе старшыні, змяняючыся рэгулярна праз два—тры месяцы, працавалі, як правіла, абавязкова па сумяшчальнасьці, якая, ў дачыненні да Жлобінскага т-ва, зьяўляецца адзнакай бязьдзейнасьці і канкрэтнай формай выражэньня „личной обезлички“ ў рабоце, калі можна так сказаць.

На самай справе, з пачатку году абавязкі старшыні т-ва выконваў т. Паўлаў—інжынер чыгуначнік.—Выбыў! Куды?.. Яго зьмяніў т. Атрохаў—таксама выбыў! За чым?.. Пасля Атрохава справа перададзена т. Маркевічу (загадчыку крамы), які зараз ні то з сакратаром, ні то з канторшчыкам, як сам ён называе сябе—т. Рэмберггермам, складаюць сабою... праўленьне, канцэлярыю (у сэнсе працаўнікоў), кіраўніцтва і загадваньне крамай.

Мы падаем гэты факт у даным выпадку ня толькі таму, што ён цікавіць нас як маючы месца толькі ў адным Жлобінскім раёне. З апошнім можна было б яшчэ згадзіцца. Але-ж справа ў тым, што такое становішча зьяўляецца ўсяго толькі прыватным выражэньнем таго агульнага ігнараваньня работы нашых раённых т-ваў паляўнічых з боку адпаведных кіруючых устаноў, арганізацый (РВК, напрыклад, райкомаў і інш.), якою назіраецца ў шмат якіх раёнах (Пухавіцкім, Жлобінскім, Касьцюковіцкім, Клімавіцкім і інш.).

У сваю чаргу гэта ігнараваньне выяўляецца ў тым, што нашы раённыя т-вы паляўнічых вельмі часта не атрымоўваюць ні патрэбных для іх памяшканьняў, ні адпаведных і тэхнічных і адказных працаўнікоў, і разглядаюцца ў большасьці выпадкаў „пастолькі паколькі“, што мы адзначалі ўжо некалькі разоў. Прычым, мы асабліва падкрэсьліваем гэты апошні момант выходзячы не з „патрыятычных“, калі можна так сказаць, меркаваньняў, а галоўным чынам таму, што функцыі нашай паляўнічай каапэрацыі ў агульным баянсе нашага будаўніцтва далёка не апошнія (згадаць хоць бы сабе значэньне загаватцельнай функцыі іх з пункту гледжаньня выкананьня экспартнага пляну пушмехсыравіны і інш.).

Аднак зьвернемся да Жлобінскага т-ва, дзе пададзенага парадку ігнараваньні паляўнічай каапэрацыі з боку адпаведных раённых устаноў і аргані-

зацый, а таксама і безадказнасьць адказных працаўнікоў самой гэтай каапэрацыі знаходзяць сваё асабліва яскравае выяўленьне і прыводзяць да нікудышняй пастаноўкі работы т-ва ва ўсіх галінах.

Гэта работа характарызуецца перш за ўсё адсутнасьцю нават той мінімальнай плянавасьці, без якой у нашых умовах абсалютна немагчыма нікая гаспадарча-мэтазгодная дзейнасьць. Адгэтуль, як кажуць, і ўсе якасьці. У звязку з гэтым знаходзіцца і той проста абураючы факт, што работа канцэлярыі т-ва (у сэнсе пастаноўкі справаздачнасьці, вучоту ўсялякіх сродкаў,—грашовых і матар'яльных—руху іх, з разьмяшчэньнем па адпаведных галінах гаспадаркі і г. д.) пастаўлена з рук вон дрэнна. Усе справы яе вядуцца на паасобных ласкутках паперы, за выключэньнем агульнага сьпісу паляўнічых, які зроблен у спецыяльным шшытку.

І таму спрабуйце вы атрымаць ці нават проста знайсці ў канцэлярыі звесткі аб тым, як стаіць справа ўсіх відаў заготовак, альбо, напрыклад, весткі аб становішчы трусятніку, што маецца ў таварыстве і інш! Мы катэгарычна заяўляем, што падобных вестак у канцэлярыі вы не атрымаеце. Тое-самае наконт грашовых сродкаў, аб чым мы ўжо казалі. Не атрымаеце таму, што справа зусім не наладжана. Справаздачнасьці ўсіх відаў не вялося на працягу ўсяго году. І толькі зараз (у лістападзе м-цы) праўленьне (Маркевіч) падшукала часова рахункавода-бухгалтэра, які за асобную плату павінен скласці справаздачнасьць (грашовую) за цэлы год.

Улічваючы ўсё гэта, зусім ня дзіўна, што тыя альбо іншыя весткі хутчэй можна атрымаць у загадчыка крамы т. Марк евіча, як адзін, маючы да ўсіх спраў дачыненне, трымае іх у галаве. Так, напрыклад, т. Маркевіч ведае, што плян па загатоўцы крата (гадавы) на лістапад м-ц выканан толькі на 30 проц., а кантрактацыйных дагавароў на здачу пушніны ў апошнім квартале заключана на 1500 рубл. ім-жа ўла сна ў вольны час ад работы ў краме. Загатоўкі-ж іншых відаў (дзічына, лектравы, грыбы і г. д.) зусім сарваны. Чаму?

Таму перш за ўсё, што вакол іх не разгорнута нікая работа. Таму, што сувязь т-ва з ячэйкамі і асобнымі паляўнічымі зусім адсутнічае. Мэтадаў сацспаборніцтва і ўдарніцтва няма і ў паміне. А між тым у раёне маецца 600 паляўнічых і 13 ячэек, (апошнімі ахоплены ня ўсе паляўнічыя).

Кепска пастаўлена справа і з трусятнікамі. Там адсутнічае трусавод, які адпавядаў-бы свайму прызначэнню. Зараз трусятнікам загадвае т. Карабанаў, які з ускладзенымі на яго абавязкамі не спраўляецца, тым больш, што з боку праўлення т-ва яму няма амаль ніякай дапамогі. Пытаньне аб забеспячэнні на цэлы год трусой кармамі ня вырашана. Збор пуху не праводзіцца, клетак не дастаткова. З 400 штук трусой на зіму меркавалася пакінуць 200 і 200 астатніх праўленьне (Маркевіч) павінна было ні то выбракаваць, ні то прадаць у другі раён, альбо райкалгассаюзу. Але і гэта справа мела перспэктывны характар.

Такім чынам перад т-вам стаіць цэлы рад задач у сэнсе належнай пастаноўкі кіраўніцтва паляўнічай гаспадаркі раёну. Але з гэтымі задачамі фактычна

адзінаму, хоць і добраму, працаўніку т. Маркенічу, бязумоўна, справіцца нельга нават і пры ўсім яго жаданні.

А таму РВК і КП(б)Б неабходна зараз-жа звярнуць асаблівую ўвагу на т-ва і перш за ўсё забяспечыць яго неабходнымі працаўнікамі.

Белкахотсаюсу трэба высласць у Жлобін інструктара, які-б дапамог праўленьню наладзіць работу.

Што-ж да праўлення, дык яму неабходна зараз-жа аформіць і арганізацыйна-замацаць ячэйкі паляўнічых, наладзіць сталую сувязь з імі і належнае кіраўніцтва. Разьвіць масавую работу сярод паляўнічых і дабіцца актыўнага ўдзелу іх у выкананні ўсіх відаў заготовак і наогул у будаўніцтве паляўнічай гаспадаркі.

С.

Будаўніцтва паляўнічай гаспадаркі

АБ Вывучэнні Паляўнічае справы

Ня ўзіраючы на вялізарнае народна-гаспадарчае значэнне палявання для Савецкага саюзу, паляўнічая справа СССР вывучана дагэтуль вельмі слаба. Адсутнічаньне ведаў вядзе да таго, што пры планаванні будаўніцтва паляўнічае гаспадаркі СССР ў цэлым, роўна як і пры складанні канкрэтных плянаў паасобных паляўнічых гаспадарчых адзінак, нямінуча прыходзіцца сустракацца з цэлым радом цяжкасцяў. Немагчыма весці якую-б там ні было справу, ня будучы дэталёва знаёмым з яе рознымі бакамі. У выніку гэтага складаючы загатоўчыя пляны, мы ня ведаем і таму ня лічымся з тым, як адбываецца той ці іншы адстрэл зьвера або птушкі на асноўным запасе вытворцаў, і гэтым часта падрывае яго.

Урэшце не ўладаючы ведамі ў галіне біялёгіі паляўнічых жывёл, мы ня маем магчымасці правільна падыйсці да распрацоўкі правіл аб тэрмінах палявання, мы ня можам растлумачыць, а значыць, у вядомай меры, прадбачыць, падлічыць і прааналізаваць такія зьявішчы ў жыцці жывёлы, як масавыя перакачоўкі, ня можам змагацца з эпідэміямі, утварыць у тым або іншым вучастку паляўнічых угодзьдзяў найбольш спрыяючыя ўмовы для іх існаваньня і размнажэння, падлічыць штогадовы прыплод, а значыцца вызначаць і нормы гаспадарчага адстрэлу і г. д. Словам, якога боку паляўнічае гаспадаркі мы не закранулі, няўхільна ўсюды прыдзецца наткнуцца на недастатковасць нашых ведаў, на малую вывучанасць, на адсутнічаньне практычнага вопыту і навыкаў. Адсюль выцякае катэгарычная неабходнасць тэрмінова інтэнсіўна заняцца абследаваньнем і вывучэннем усіх бакоў паляўнічае справы ў СССР. Гэта вывучэнне натуральна падзяляецца на 5 асноўных частак.

1. **Сыстэматычна-біялёгічную**, якая заключаецца ў шчыльным вывучэнні складу і біялёгіі паляўнічых жывёл і іх разьмеркаваньня ў межах СССР.

2. **Арганізацыйна-тэхнічную**, якая датыкаецца тэхнікі і парадку ўчынення палявання, у сувязі з бытавымі ўмовамі жыцця асобных груп паляўнічых.

3. **Эканамічную**, якая абхоплівае ўсю вялізарную галіну эканамічных зьявішчаў, звязаных з паляваньнем, шмат якімі самастойнымі падразьдзяленьнямі, як, напрыклад: загатоўка прадуктаў палявання

і іх рэалізацыя, снабжэнне паляўнічых, вытворчасць прыладаў палявання, апрацоўка прадуктаў палявання, агульная статыстыка палявання і абслугоўваючых яе вытворчасцяў і г. д.

4. **Прававую**, якая растлумачвае прававыя нормы, рэгулюючыя карыстаньне паляваньнем у розных частках СССР.

5. **Вытворча-гаспадарчую**, уключаючую ў сябе прапрацоўку розных пытанняў, звязаных з цвёрда правадзімай у гэты час карэннай сацыяльна-тэхнічнай пераробкай паляўнічае гаспадаркі, г. зн.:

а) пэўных шляхоў будаўніцтва гэтае гаспадаркі ў розных раёнах СССР у адпаведнасці з іх эканамічнымі, сацыяльна-бытавымі, фізыка-геаграфічнымі і інш. асаблівасцямі, б) рэгуляваньне карыстаньня паляўнічымі жывёламі, увядзеньнем абмежаваньняў адстрэлу якіх-небудзь паляўнічых аб'ектаў, тэрмінаў, спосабаў і прылад палявання, в) распрацоўка агульных прынцыпаў арганізацыі і эксплёатацыі паляўнічай гаспадаркі на абасобленых вучастках, г) выпрацоўка мэтадаў вучоту паляўнічых жывёл, д) адшуканьне шляхоў да павышэння вытворчасць паляўнічых угодзьдзяў і наогул усіх момантаў тэхнікі вядзеньня паляўнічай гаспадаркі і г. д.

Для таго, каб выканаць усю гэту схэматычна накіданую праграму патрэбны доўгія гады, значны лік спецыялістаў і тэхнікаў і спецыяльных навукова-дасьледчых устаноў. Вельмі многа дасць і ўчыненне паляўнічых эканамічных дасьледваньняў. Але для таго, каб паляўнічыя эканамічнага парадку дасьледваньні далі найлепшыя вынікі, а таксама і ў мэтах правільнасці выкарыстаньня вывадаў і прапапоў гэтых дасьледваньняў у частцы рэалізацыі плянаў будаўніцтва паляўнічай гаспадаркі ў тым або іншым раёне ў цэлым і на вылучаных на яго тэрыторыі абасобленых паляўнічых гаспадарках, вельмі важна не абмяжоўвацца толькі ўчыненнем дасьледваньня і габінэтнай апрацоўкай атрыманых даных, трэба шырока разгарнуць вопытную работу ў галіне будаўніцтва паляўнічай гаспадаркі.

Вялізарнасць тэрыторыі Савецкага саюзу і рознастайнасць фізыка-геаграфічных, кліматычных, эканамічных і інш. умоў нямінуча выклікае неабходнасць вопытную работу па будаўніцтву паляўнічай гаспадаркі не групаваць у адным якім-небудзь

пункце, а весьці адначасна ў некалькіх мясцох. Чым больш іх будзе, тым, вядома лепш. Пры гэтым ня трэба забываць, што вопытная работа па будаўніцтву паляўнічай гаспадаркі, як і ўсякая іншая вопытная дзейнасць, вымагае перш за ўсё правільнасці ў метадычнай і тэхнічнай адносінах, дакладнасці і належнай шырокасці пастаноўкі вопыта, а значыцца і абстаўленьня ўчыняемых вопытаў адпаведнымі умовамі.

Аднак беднасць СССР належнымі навукова-даследчымі сіламі, абмежаванасць грашовых сродкаў, якія могуць быць адпушчаны на гэтую работу і г. д., выклікаюць неабходнасць на бліжэйшы час абмежавацца ўтварэннем вопытных па будаўніцтву рабочай гаспадаркі ўстановаў толькі ў нямногіх пунктах, прыстасоўваючы іх да вядомых зоогеаграфічных і паляўніча-эканамічных зон. У далейшым-жа іх колькасць будзе паступова расці, пакуль уся тэрыторыя Савецкага саюза не пакрыецца сеткай сваяасаблівых паляўнічых вопытных „палёў“ і станцый.

Для таго, каб мець магчымасць правільна арганізаваць і эксплёгаваць паляўнічую гаспадарку перш за ўсё трэба дакладна вывучыць яе аб'екты, г. зн. паляўнічых зьвярэй і птушак. Мала, вядома, ведаць толькі тое, якія паляўнічыя зьвяры і птушкі плодзяцца або пладзіліся нядаўна ў той або іншай мясцовасці, — трэба яшчэ вывучыць і іх спосаб жыцця, звычкі, асаблівасці, якія залежаць ня толькі ад іх прыналежнасці да таго або іншага віда, але і ад умоў жыцця, ад таго, чым яны кормяцца, калі старваюцца, выводзяць патомства, ліняюць і г. д.; дзе яны галоўным чынам у гэтыя, а таксама ў іншыя перыяды іх жыцця трымаюцца, чым хварэюць, што прымушае іх перакачоўваць з месца на месца, якія іх узаемаадносіны, як між сабой, так і з іншымі прадстаўнікамі жывёльнага і расліннага асяроддзя, які ўплыў матэрыялічных умоў на тых або іншых зьвярэйчы ў іх жыцці і г. д.

Набыць усе гэтыя веды, вывучыць усё гэта магчыма вядома, толькі шляхам стацыянарнага метаду навукова-даследчай работы¹⁾. У гэтых мэтах і ўтвараюцца паляўніча-прамысловыя біялёгічныя станцыі, якія павінны аб'яднаць у сабе ўсю вопытную работу ў галіне будаўніцтва паляўнічай гаспадаркі і вывучэння біялёгіі яе аб'ектаў у пэўнай зоне.

Такім чынам паляўніча-прамысловыя біястанцыі павінны зьяўляцца занальным цэнтрам, які кіруе і аб'яднае работу ўсіх паляўніча-прамысловых біопунктаў і вопытных паляўнічых гаспадарак, а таксама па магчымасці, каардынуе і накіроўвае навукова-даследчую дзейнасць асобных работнікаў, якія, непасрэдна хоць ня зьвязаны з станцыяй і яе апорнымі пунктамі, але працуюць у галіне паляўнічае справы.

Само сабой зразумела, што станцыя, уся яе работа павінна быць увязана з гаспадарчымі арганізацыямі, працуючымі ў галіне паляўнічай гаспадаркі (паляўнічая кааперацыя, Пушнасындыкат, навуковыя, і навукова-даследчыя ўстановы, працуючыя ў галіне паляўнічай гаспадаркі) Акадэмія Навук, Унівэрсытэты, Лясныя, Сельска-гаспадарчыя, Вэтэрынарныя, Зоотэхнічныя і г. д. вышэйшыя навуковыя ўстановы, розныя навукова-даследчыя інстытуты, навукова-

тэхнічныя і краязнаўчыя таварыствы, зоолёгічныя і краязнаўчыя музэі, сельскагаспадарчыя і лясныя вопытныя станцыі і інш. і іх асобныя працаўнікі. Таксама вельмі важна звязаць сталую сувязь з існуючымі ў межах зон паляўніча-гаспадарчымі адзінкамі (паляўнічымі гаспадаркамі, запаведнікамі, заказнікамі і інш.) і арганізаваць сталую карэспандэнцкую сетку на мясцох. Асноўнай базай навукова-даследчай работы паляўніча-прамысловай біястанцыі павінны зьяўляцца яе апорныя філіялы на мясцох: паляўніча-прамысловыя біопункты і вопытна-паказальныя паляўнічыя гаспадаркі. Але побач з гэтым на станцыі павінен быць ускладзен і абавязак збору матар'ялу ня толькі стацыянарным шляхам, але і пры садзейнічанні спецыяльных паляўніча-прамысловых навуковых экспедыцый.

Асноўныя задачы біястанцыі на бліжэйшы час (у залежнасці, вядома, ад магчымасці мясцовых умоў) могуць быць выкладзены ў наступнай схэме.

1. Вывучэнне вытворчасці (у залежнасці ад тыпу) паляўнічых угодзьдзяў данай зоны па галоўнейшых відах паляўнічых жывёл.

2. Вывучэнне шляхоў і прычын перакачовак зьвера, (у тым ліку, у першую чаргу вавёркі).

3. Выяўленне ўзаемаадносін паляўнічай гаспадаркі з іншымі відамі гаспадарак (сельскай, лясной, і г. д.) у асобных раёнах зоны.

4. Навуковае абгрунтаванне і ўдасканаленне правілаў і тэрмінаў, якія зараз дзейнічаюць, а таксама спосабаў палявання.

5. Магчымасці абагачэння паляўнічых угодзьдзяў шляхам акліматызацыі, рэакліматызацыі, мэтызацыі, дзічаразьвядзеньня і г. д.

6. Адшуканьня найбольш рацыянальных спосабаў барацьбы са шкоднымі драпежнікамі.

7. Выяўленне карыснасці, шкоднасці і абыкаснасці паляўнічых жывёл у залежнасці ад мясцовых умоў.

8. Рацыяналізацыя тэхнікі здабывання паляўнічых жывёл.

9. Адшуканьне шляхоў найбольш поўнага і мэтазгоднага выкарыстоўвання прадуктаў палявання.

10. Распрацоўка метадыкі вучоту паляўнічых жывёл.

11. Устанаўленне найбольш мэтазгодных тыпаў паляўнічай гаспадаркі для розных раёнаў зоны.

12. Устанаўленне найбольш гаспадарча-эфектыўных спосабаў павялічэння кармавых рэсурсаў паляўнічых угодзьдзяў як для асобных раёнаў зоны, так і для паасобных відаў паляўнічай жывёлы.

13. Распрацоўка спосабаў і тэхнікі барацьбы з стыхійнымі зьявішчамі прыроды, якія маюць уплыў на размнажэнне паляўнічай жывёлы (паводкі, пажары, наст і інш.).

14. Вывучэнне эпизоотычных захварэнняў паляўнічае жывёлы, прычын і шляхоў іх распаўсюджвання і мер барацьбы з імі.

Гэты спісак задач, як ужо сказана вышэй, зьяўляецца толькі прыкладнай схэмай, далёка ня вычэрпваючай усёй рознастайнасці дзейнасці паляўніча-прамысловых біястанцый. У залежнасці ад чыста мясцовых умоў, асаблівасцяў і патрэб гэта схэма павінна быць удасканалена, зменена і дапоўнена.

Выкананьне шмат якіх з пералічаных (таксама і іншых) задач залежыць ад таго, якой колькасцю біопунктаў на мясцох будзе распалагаць станцыя.

¹⁾ У гэтых мэтах і ўтвараецца паляўніча-прамысловыя біялёгічныя станцыі, якія павінны аб'яднаць у сабе ўсю вопытную работу ў галіне будаўніцтва паляўнічай гаспадаркі і вывучэння біялёгіі яе аб'ектаў.

Памадана, каб лік гэтых біопунктаў быў-бы ня менш колькасці натуральна вызначаючыся паляўніча-гаспадарчых раёнаў зоны. Ня кепска, вядома, каб на кожны такі раён прыходзіўся-б не адзін пункт, а два або тры, у выніку чаго атрымаецца магчымасць дастатковай праверкі іх матар'ялаў і належнага іх абагулення.

Пункты гэтыя трэба арганізаваць або ў выглядзе самастойных адзінак, або прымацоўваючы іх да другіх паляўніча-гаспадарчага парадку ўстаноў: запаведнікаў, заказнікаў, вопытных і абасобленых (прыпісных паляўнічых гаспадарак і г. д.)¹⁾.

Пункты павінны быць забяспечаны належным абсталяваннем (матэрыялы і прылады, фотаапараты, інструменты і матар'ялы для збірання розных калекцый, стрэльбамі і інш. прыладамі здабывання паляўнічых жывёл, коцямі для кальцавання паляўнічых звяроў і птушак, неабходнымі сродкамі транспарту, лябараторным абсталяваннем, картаграфічнымі матар'яламі і літаратурай і г. д.), а таксама неабходным штатам працаўнікоў і сталым кіраўніцтвам з боку станцыі. Разьмеры штату біопункта, вядома, цалкам залежаць ад велічыні работы і магчымасцяў. У некаторых выпадках даволі будзе самага мінімальнага штату, (загадчык, яго памочнік або нават вартаўнік), у некаторых—прыдзецца ўтвараць большы штат. Работу сваю біопункт ажыццяўляе па падрабязна распрацаванай станцыяй праграме, складаючай непадзельную частку інструкцыі біопункта. Як правіла, біопункт павінен толькі паведамляць, сыстэматызаваць і апрацоўваць у чарнавіку сабраныя матар'ялы, а ўсю апошнюю работу ажыццяўляюць біостанцыі. Але вядома ў залежнасці ад раду ўмоў, у ліку якіх ступень нагрукі работы і кваліфікацыі загадчыка біопункта адыгрывае рашаючую ролю, біопункту можа быць даручана і далейшая больш паглыбленая апрацоўка матар'ялу.

Наш вопыт і практычныя навыкі ў галіне арганізацыі і тэхнікі вядзення паляўнічае гаспадаркі ня толькі ў агульнадзяржаўным маштабе, але і на абасобленых вучастках паляўнічых угодзьдзяў яшчэ вельмі малыя. Карэнная розніца нашай сацыяльна-эканамічнай структуры і нашага быту дазваляюць ад капіталістычных краін пазычаць і дапамоўваць да нашых умоў толькі ў вельмі абмежаваным разьмеры тыя плады Заходня-еўрапейскай і амэрыканскай тэхнікі, якія дасягнуты там вякамі вывучэння і працы.

Увесь гэты вопыт, усе гэтыя тэхнічныя навыкі раней, чым прыстасавалі да нашых умоў, трэба крытычна занова перапрацаваць, значна паглыбіць і дапоўніць. Для гэтага неабходна разам з утварэннем апорных баз біостанцый на мясцох — біопунктаў, утвараць у яе складзе і рад вопытных паляўнічых гаспадарак. На плошчы гэтых гаспадарак і павінны ўтварацца шырокія вопыты па розных момантах арганізацыі і эксплёатацыі паляўнічае гаспадаркі, абстаўленыя з найбольшай дакладнасцю. Перадлік усіх гэтых вопытаў дадзены ўжо вышэй і паўтараць яго зараз зноў няма патрэбнасці. Трэба толькі ўпамінуць, што разьвязаньне вялізнае большасці задач, якія стаяць перад паляўніча-

прамысловай біостанцыі і акрэслены вышэй дадзенай схэмай, без наяўнасці дастатковай сеткі вопытных гаспадарак, разьвязаць няўдасца. Вопытныя гаспадаркі павінны зьявіцца ня толькі паляўніча-гаспадарчай лябараторыяй, але яшчэ і дэманстрацыйнай устаноўай, наглядна паказваючай чаго і якімі шляхамі можна дасягнуць пры правільнай арганізацыі і эксплёатацыі паляўнічае гаспадаркі. У гэтых мэтах у самую назву вопытнае паляўнічае гаспадаркі ўключаецца тэрмін паказальная. Паказальнай яна павінна быць па выніках, а таксама і ў адносіне магчымасці нагляднага азнаямлення спосабу дасягнення гэтых вынікаў. У сілу паказаных прычын далёка ня ўсёроўна, дзе будуць арганізаваны вопытна-паказальныя паляўнічыя гаспадаркі. Як агульнае правіла іх заўсёды трэба арганізаваць па магчымасці паблізу адміністрацыйна-эканамічных цэнтраў таго або іншага раёну і ў мясцовасці, звязанай з гэтымі цэнтрамі зручнымі шляхамі зносін. Гэта дасць магчымасць шырокім колам паляўнічых наглядна пазнаёміцца шляхам экскурсій са спосабамі вядзення правільнае паляўнічае гаспадаркі і яе вынікамі, а вучнёўскай паляўніча-знаўчай моладзі, таксама як і практычным работнікам у галіне паляўнічае гаспадаркі, дасць магчымасць пашырыць свой тэарэтычны багаж у парадку навуковай і вытворчай практыкі, а таксама і практыканства, азнаямленьнем з правільнай пастаноўкай справы на наглядным вопыце.

Пры выбары мясцовасці пад гаспадарку трэба зьяртаць асаблівую ўвагу на наяўнасць найбольш разнастайных угодзьдзяў, што забяспечвае і найбольш відовае разнаманьне паляўнічай фауны, бо ў супярэчным выпадку прыдзецца арганізоўваць замест адной—двух гаспадарак аднаго-ж і таго-ж тыпу—некалькі, каб уключыць у вопытную работу ўсіх галоўнейшых паляўнічых жывёл. У залежнасці ад мясцовых паляўніча-эканамічных умоў у раёне дзейнасці біостанцыі трэба арганізаваць гаспадарку розных тыпаў (прамысловую, паўпрамысловую і аматарскую), прычым часта няўхільна прыдзецца арганізаваць па некалькі гаспадарак кожнага тыпу, каб не пакінуць замежам вопытнай работы якіх-небудзь каштоўных аб'ектаў палявання. Так, напрыклад, у раёне, дзе прамысловага палявання ня існуе, тым ня менш прыдзецца ўтвараць некалькі вопытна-паказальных паляўнічых гаспадарак: для зайца, цяпука, шэрай курапаткі і г. д., для вадаплаваючай і балотнай птушкі. Вядома, было б зручнай мець дастаткова добрае ўгодзьдзе для ўсіх гэтых паляўнічых звяроў і птушак у межах аднае гаспадаркі, а гэта не заўсёды магчыма або выклікае неабходнасць адводу пад вопытна-паказальную паляўнічую гаспадарку нязвычайна вялікіх плошчаў.

Што датычыць склада працаўнікоў гаспадаркі, забяспечэнне яго неабходнай маемасцю, інвэнтаром, інструментамі, матар'яламі і інш., — дык усё гэта залежыць у поўнай меры ад мясцовых умоў і праграмы работы, плошчы гаспадаркі і інш. Таму, даць якія небудзь, хаця-б арыентывачныя паказанні па гэтаму пытанню немагчыма.

Зразумела, што гаспадарка павінна быць забяспечана кадрамі дастаткова, навукова і практычна падрыхтаванымі работнікамі і сталым жывым кіраўніцтвам з боку біостанцыі.

¹⁾ Трэба зьярнуць асаблівую ўвагу на неабходнасць абхоту работай біопункту месца масавага гнездавання, пралётных шляхоў, карміжкі і віовак пралётнай птушкі.

Аб арганізацыі паляўнічых прамысловых гаспадарак у БССР па разьвядзеньню качак

Дасьледваньне Рэчыцкага палесься, утворанае летам 1930 году з мэтай вывучэньня паляўніча-прамысловай фауны і выяўленьня магчымасьцяў у галіне гаспадарчага скарыстаньня ўсіх прыродных рэсурсаў яго, прымусіла нас звярнуць увагу на некаторыя тыпы палёскіх вазёр, якія можна аднесці да т. зв. „уміраючых“.

Забалочаныя і зарослыя травяной расьліннасьцю берагі з вокнамі вады паміж шматлікімі купінамі і сярод сплавін, ілістыя аголеныя дна на працягу лета пасярод возера—ствараюць нязвычайныя кармавыя ўмовы для ўсіх парод дзікіх качак. Вялікая колькасць малка павышае кормнасьць возера, але мелкаводзьдзе і значнае награваньне вады летам, разам з моцным разьвіцьцём балотнага газу, які вылучаецца з тлеючых адкладаў на дне глею, ствараюць умовы мала прыгодныя для рыба-гаспадарчага карыстаньня (без папярэдняй ачысткі і паглыбленьня возера) і часта больш буйная рыба гіне тут нават летам ад недахопу тлену і зьсковай тэмпературы вады. Між тым падобныя паміраючыя вазёры, дзякуючы сваёй павышанай кормнасьці маюць вялікую цікавасьць як для мэт паляўнічага скарыстоўваньня, галоўным аб'ектам якога тут зьяўляюцца пралётныя і ў вялікай колькасці гняздуючыя дзікія качкі, так і для мэт прамысловае гаспадаркі па разьвядзеньні качак са скарыстоўваньнем гатовых і амаль невычарпальных кармавых рэсурсаў.

Але перш, чым перайсьці да разгляду падобнага тыпу гаспадарак па разьвядзеньні качак, хацелася б больш падрабязней застанавіцца наогул на ролі птушкагадоўлі і ў прыватнасьці на ролі разьвядзеньня качак у жывёлагадоўчай сыстэме.

Важнасьць хутчэйшага вырашэньня мясной праблемы і вялікая роля ў гэтым пытаньні менавіта птушкагадоўлі, была асабліва адзначана ў рэзалюцыі VI зьезду саветаў СССР. Я прывяду некалькі вытрымак з прамовы старшыні Птушкатрэсту Т. Панава на гэтым-жа зьездзе.

„Асноўныя элементы, якія вызначаюць эфэктыўнасьць той альбо іншай галіны жывёлагадоўлі заключаюцца ў наступным: па-першае, пытаньне хуткага аднаўленьня (воспроизводства) прадукцыі, па-другое, аплата капітальных укладаньняў у будаўніцтва, па-трэцяе, аплата працы і нарэшце, аплата кармоў. Па гэтых паказчыках птушкагадоўчая галіна мае сабе канкурэнтаў сярод іншых галін жывёлагадоўлі.

„Калі буйная рагатая жывёла дае ў сярэднім у год прырост ад 30 да 40 проц—максымум, сьвіньня ў 9 разоў можа павялічыць сваё пагалоўе, дык ку-

рыца і качка можа даць павялічэньне ў 70 разоў у 1 год.

„Калі малочная і мясная жывёла дасягае забойнага ўзросту ў 3—4 гады, сьвіньня ў 6—9 месяцаў, дык курыца дасягае ў 4 месяцы, а пекінская качка ў два з паловай месяцы, прычым такая галіна, як разьвядзеньне качак у сучасны момант у радзе эўропэйскіх краін, і асабліва ў Амэрыцы, займае вельмі вялікае месца. Пекінская качка дае за лік маладняка ў год да 250 кілёграм (15 пуд.) мяса. Як бачыце невялікая жывёліна—качка можа даць вялікую колькасць мяса ў адзін год, прычым скарасьпеласьць качкі на мяса дасягаецца ў два з паловай месяцы.

„Што датычыцца пытаньня рэнтабельнасьці, дык на 1 руб. капіталаўкладаньня ў першы год карова ва ўмовах Нямеччыны дае 70 кап., сьвіньня—90 к., а курыца 4 р. 70 кап. У нашых умовах (па даных Інстытуту буйных гаспадарак) аплата аднаго рубля, затрачанага на кармы ў першы год па сьвіньні дасць 1 руб. 12 кап., а па птушцы 3 р. 20 кап.“

Далей тав. Панаў у сваёй прамове ўказвае, што ў Амэрыцы, напрыклад, птушкагадоўля зараз мае значна большую ўдзельную вагу па каштоўнасьці прадукцыі, чым пшаніца. Так, у 1929 годзе прадукцыя ад птушкагадоўлі адэньвалася ў 2 з паловай мільярды рублёў—кожны год там выводзяць каля 2 мільярдаў куранят.

Цікава, што рад амэрыканскіх і ангельскіх экспэртаў прапанавалі Нямеччыне ў мэтах павышэньня яе платаздольнасьці для пагашэньня ваеннай запачычнасьці, перабудаваць сваю жывёлагадоўчую гаспадарку ў напрамку птушкагадоўлі, як галіны самай прыбыткавай. І сапраўды, цэлы рад малочных і сьвінных фэрм Нямеччыны зараз пераводзяцца на птушкагадоўлю.

У той час, як у ПАЗШ на адну асобу прыпадае 4 з паловай галавы курыцы, у Даніі—6,1 галавы, і г. д., у нас у СССР не прыпадае і 1 галавы (0,8). „Прычыны такой адсталасьці нашай птушкагадоўлі,—кажа тав. Панаў,—тыя-ж самыя, што былі і ў галіне зернавой гаспадаркі. Гэта галіна да гэтага часу ў асноўным грунтавалася на дробнай распыленай індывідуальнай гаспадарцы, пад гэтую галіну ня была падведзена тэхнічная база, а пад яе можна лепш за ўсё падвесці гэтую тэхнічную базу¹⁾. Але кажучы пра птушкагадоўлю і яе посьпехі, звычайна маюць на ўвазе разьвядзеньне кураў. Між тым, як паказвае вопыт, менавіта качка зьяўляецца найбольш рэнтабельным аб'ектам.

Вось што па гэтаму пытаньню гаворыцца ў адным спецыяльным артыкуле „Рэнтабельнасьць разьвядзеньня качак“ (пераклад з нямецкага „Советское птицеводство“ № 3, 1931 год). Качкі больш яйканосны, чым куры: хакі—Кемпбел (парода качак) за 336 дзён зьнесла ў сярэднім 238,2 яйка, а ў 1928—29 годзе—274,5²⁾. Тады як курыца на тым-жа конкурсе (у Харцэр Адамс Коледж у 1929 годзе) за гэты ж тэрмін дала ў сярэднім усяго толькі 186,7. Сярэдняя прадукцыйнасьць пароднай качкі 200 яек

¹⁾ „Савецкая птушкагадоўля“, № 4—5, 1931.

²⁾ Але вядом выпадак, калі адна качка за 365 дзён, зьнесла 363 яйкі (Штрэндій, 1929)

Возера Стаячае (Азар. р.).

у год. Вага кожнага з іх роўна ў сярэднім 72, а курынага 59,5 грам. Такім чынам курыца зьнесла за справаздачны перыяд 11,15 кілёграм, а качка 17,18 кг. яек.

Каб атрымаць тысячу кілё яйкавай масы ў 3^{аб} дзей, трэба трымаць 89 штук курэй і толькі 58 качак (значыць трэба менш інвэнтару і меншы штат).

У сэнсе догляду ўстаноўлена, што лепш клапаціцца пра 1.200 качак, чым аб 800 штуках курэй.

У той час, як на яйкавых фэрмах выгадна трымаць курыцу толькі 1—2 гады, качку можна трымаць 2—3 гады бяз урону для яйканоснасці.

Капітал, затрачаны на арганізацыю фэрмы па разьвядзеньню качак на 1/3 менш расходваў на курыную фэрму такой жа велічыні, бо качка патрабуе меншых выгулаў, ніжэйшай загарадзі, больш таных памяшканьняў. У качак значна меншая сьмяротнасць, чым у курэй, а менавіта, пры нармальным доглядзе яна не правышае 2,8 проц., тады як у курэй яна павышаецца пры тых жа умовах да 7,3 проц.

Качка пачынае несцься ва ўзросьце 5 месяцаў. Кармы для качак таньней за кармы, што патрабуюцца для курэй.

Што-ж датычыцца адмоўных старон гаспадарак па разьвядзеньні качак у параўнаньні з курынымі, дык яны па даных таго-ж артыкулу зьмяшчаюцца ў наступным.

Качка патрабуе больш кармоў; так па даных аднаго конкурсу курыца на працягу 336 дзён зьдае 41,5 кілёграмаў кармоў, качка—63,7 клгр. Параўноўваючы гэтыя даныя з прадукцыйнасьцю качак і курэй можна бачыць, што на ўтварэньне 1 яйка для курыцы патрабуецца 221 грам карма, а для качкі 340 гр., але калі ўлічыць пры гэтым розніцу ў вазе яйкаў курыцы і качкі, дык атрымаем, што для ўтварэньня 1 гр. яйчнай масы для курыцы патрабуецца 3,98 грам карма, а для качкі—3,72 гр. Значыць атрымоўваецца, што качка скарыстоўвае кармы ня толькі ня горш за курыцу, але нават і лепш яе.

Такім чынам інтэнсыўныя гаспадаркі па разьвядзеньні качак з інкубатарнай сьстэмай вываду і са штучнымі кармамі пры добрым вядзеньні справы, зьяўляюцца найбольш рэнтабельнымі ў сьстэме птушкагадоўлі. Такія гаспадаркі прамысловага тыпу патрабуюць значнага капіталаўкладаньня на абсталяваньне, стварэньня кармовай базы, і ўтрыманьня кваліфікаванай рабочай сілы (інкубатарыстаў і інш.).

Прызнаючы безагаворачна ўсе дадатныя бакі такіх высокаабсталяваных тэхнічна гаспадарак, я ўсё-ж асьмеляваюся прапанаваць, разам з арганізацыяй буйных мэханізаваных па ўсіх запатрабаваньнях сучаснай птушкагадоўчай тэхнікі саўгасаў па разьвядзеньню качак, ужыць вопыты па разьвядзеньні на некаторых асабліва кормных вазёрах (разам з дзікімі качкамі) і звычайных мясцовых хатніх качак, маючы на ўвазе толькі іх вялікую трываласьць і незапатрабавальнасьць. У далейшым неабходна палепшаць мясцовай пароды шляхам гібрыдызацыі з мяснымі і больш яйкавоснымі пародамі (напрыклад, Руанскай і Пекінскай).

Канкрэтна-ж мой плян разьвядзеньня паляўнічых інтэгральных і чыста прамысловых гаспадарак на вадаплаваючую птушку ў БССР зводзіцца да наступнага. Па-першае, да стварэньня калектыўных гаспадарак на палову прамысловага тыпу з максы-

мальным скарыстоўваньнем прыродных кармавых рэсурсаў і заснованых на разьвядзеньні мясцовых і палепшаных парод хатніх качак, а таксама і да скарыстоўваньня вадаплаваючай і балотна-лясной дзічы, што маецца на тэрыторыі данай гаспадаркі, якая карысталася-б пры гэтым манапольным правам паляваньня на прыпісных тэрыторыях. Па-другое— да арганізацыі буйных спецыялізаваных гаспадарак (саўгасаў) па разьвядзеньню качак і гусей скарыстоўваючы для гэтага рад палескіх вазёраў (для качак) і выганы з маючыміся на іх шматлікімі вазёрамі ў далінах рэчак—Прыпяці, Дняпра, Сожа, ніжняй Бярэзіны і інш пераважна для гусіных гаспадарак, якія патрабуюць выпасаў. Для гусіных-жа гаспадарак можна было-б скарыстаць і шмат якіх чыстых невялікіх вазёраў паўночных раёнаў БССР.

У якасьці прыкладу для арганізацыі вопытнага калгасу па разьвядзеньню качак можна ўзяць тэрыторыю возера Стаячага (слаунскага) у азарыцкім раёне.

Рыбныя запасы возера зараз скарыстоўваюцца толькі мясцовымі сялянамі (пераважна вьюны, карась, шчука, лін) і таварнага значэньня ня маюць.

З дзікіх качак, якія гняздуюцца там на возеры зарэгістраваны наступныя віды: краквы, чыркы, шэрая качка (неразьяна), чэрні (белавокая і сівапалечая) і шыроканоска. Увосень-жа ў вялікай колькасці трымаецца пераважна крыжны, сьвіязі шылахвосты і др. Апроч таго тут гнезьдзіцца калёнія рачных чаек і крачкі—чорная і, у меншай колькасці, белакрылая. З вадзяных курачак на возеры знойдзены лысухі, камышніцы, пагонышы, малая курачка на вакольных балотах, гнезьдзіцца журавы, краншнэп, турухтаны, вераценьнікі, бэкасы і ў зоне бярозава-лазіных хмызьнякоў на т. зв. Кабанаўскім балоце, — у вялікай колькасці—цецярукі.

З пункту гледжаньня паляўнічага ўгодзьдзя гэта возера, разам з прылягаючым да яго кабанаўскім балотам, зьяўляецца лепшым сярод падобнага тыпу ўгодзьдзяў у Рэчыцкім палесьсі. Вось чаму на ім менавіта і застанавіўся наш выбар для стварэньня зьмешанага (інтэгральнага) тыпу паляўнічага калгасу, дзе апрача дзічы, сродкамі да жыцьця зьявілася б разьвядзеньне і хатніх качак, прычым галоўнай перавагай тут гаспадаркі па разьвядзеньню качак было б забесьпячэньне на працягу лета дармовымі кармамі. Для зімовага-ж ўтрыманьня племянога стада, зразумела, неабходны гатовыя кармы, як і ва ўсіх другіх птушыных гаспадарках.

Спецыялісты птушкаводы і адпаведныя вопыты павінны вырашыць пытаньне таксама і аб тым, ці

то трэба абмежавацца ў пачатку толькі натуральным разьвядзеньнем качак, г. зн. без інкубацыі, прадставішы маладняку і старым качкам раскошныя кармавыя выгулы, вызначаныя на возеры, альбо неабходна, маючы інкубатары і брудзергаузы і, вытрымаўшы маладых качак (вудят) на працягу вызначанага тэрміну ў бліжэйшых сухіх вагонах, — падпушчаць іх у далейшым да вывадкаў, выведзеных натуральным шляхам, з маткаю.

Зразумела, што дэтальны плян такой гаспадаркі павінны распрацаваць практыкі — птушкаводы і прытым, у даным выпадку, ня трэба баяцца рызыкі, бо хоць звычайна і лічыцца, што высока пародныя качкі вельмі чула рэагуюць на „сырасць“ і баяцца вады і прастуды, але ўсё ж гэта ня больш, як вынік скажонай штучнымі ўмовамі ўтрыманьня іх натуральнай качынай — г. зн. цалкам дапасаванай да вады — прыроды. Вопыт разьвядзеньня і ўтрыманьня мясцовай сялянскай („беспароднай“) хатняй качкі паказвае адваротнае — высокую іх трываласць і поўную дапасаванасць да вады і здольнасць да самастойнага здабываньня кармоў у ёй з самых першых дзён свайго нараджэньня¹⁾.

Возера Стаячае, апрача тысяч дзікіх качак, якія штогод кормяцца там, можа пракарміць і яшчэ многія тысячы хатняй птушкі, ператварышы бліжэйшы калгас у таварную качыную гаспадарку, тым больш, што і будаўнічы матар'ял для птушатніку і для загарадзі выгулаў маецца тут жа на месцы ў выглядзе шматлікіх запасаў балотнае бярозы („белі“) і лазы, якія зьяўляюцца добрым матар'ялам ня толькі для плетняў (замест дэфіцытнай мэталёвай сеткі), але і для будаўніцтва птушатніку, зімавальных памяшканьняў (абмазаных глінаю і з глінянай падлогаю) і інш.

Рад другіх меншых вазёраў у Палесьсі і на поўначы БССР таксама неабходна скарыстаць пад качыныя і гусіныя гаспадаркі. Праўда, сучаснае таварнае разьвядзеньне качак звычайна мае справу з высокапародзістай птушкай (хакі, кемпбел, руанскія, пекінскія, багуны і г. д.), якая дае рэкордныя лічбы мясістасьці (руанская качка давагае, напрыклад, 10 фун-

¹⁾ Мне былі вядомы даволі вялікія гаспадаркі па разьвядзеньні качак у радзе каля-рачных вёсак у Случчыне, напрыклад, у вёсках — Цораўцы, Агароднікі, Іграва і др. Ва ўсіх гэтых гаспадарках хатнія качкі амаль ва ўсім нагадваюць дзікія і прыкормка патрабавалася толькі для таго, каб вывадкі ведалі свой двор.

таў вагі) і яйканоснасьці (хакі — кемпбел і Індыйскія багуны даюць у год 300 і больш яек), прычым ёсьць пароды („багуны“), якія зусім не патрабуюць вады, ці ва ўсіх разе могуць існаваць пры мінімальным вадзяных плошчах (2 кв. мэтры на 1 галаву). Але ва ўсіх гэтых гаспадарках патрабецца вялікая колькасць штучных кармоў, і ў буйнейшых з іх (за мяжою) для падвозкі кармоў служаць асобныя ваганеткі, якія рухаюцца па спецыяльна пракладзеных рэльсах. Такія гаспадаркі па разьвядзеньню качак могуць быць зусім ня звязанымі з вадаборамамі, тым больш з кормнасьцю апошніх, і складаюць асобны, зусім правэраны і рэнтабельны тып, які аднак, патрабуе значных капіталаўкладаньняў і абсталяваньня. Гэты тып птушкагадоўчых гаспадарак павінен быць у нас у першую чаргу, але ня трэба ўпуськаць з вяду, магчымасьці скарыстаньня і тых натуральных прыродных пераваг, якімі мы можам яшчэ доўгі час карыстацца, хоць бы сабе ў выглядзе не пачатых яшчэ вялікіх кармавых запасаў у тых вадаборах, якія мала прыгодны для разьвядзеньня рыбы, тым больш, што калі выхадзіць з плошчы вадаёма, дык лёгка паказаць, што пры аднальковых разьмерах апошняй гаспадарка па разьвядзеньню качак зьяўляецца найбольш карыснай.

Друкуючы гэты артыкул у дыскусійным парадку, я б хацеў звярнуць на яго ўвагу нашых гаспадарчых арганізацый і асабліва работнікаў з Птушкатрэсту, спецыялістаў-птушкаводаў, калгаснікаў і ўсіх тых, хто цікавіцца праблемаю птушкагадоўлі з тым, каб мець больш шырокую думку пра пажаданасьць і магчымасьць спосабу, які я прапаную і які дазваляе скарыстаць натуральныя кармавыя рэсурсы нашых шматлікіх малых і больш буйных вадаёмаў, шляхам разьвядзеньня на іх інтэнсыўных і напалову інтэнсыўных качыных і гусіных гаспадарак.

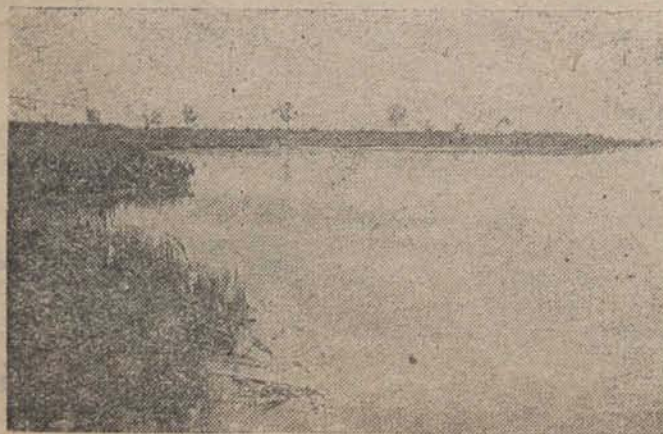
Калі гэта ідэя не пакажацца надзвычайна рызыкаўнай у вачох спецыялістаў-птушкаводаў і нашых гаспадарнікаў, тады трэба прыступіць да распрацоўкі дэтальнага прыкладнага пляну арганізацыі падобнага тыпу качкавых гаспадарак, а за тым і да арганізацыі саміх гаспадарак.

Паляўнічая гаспадарка ў нас таксама павінна ўзяць курс на тое, каб стаць хоць бы часткова ўжо з самага пачатку вытворнай таварнай гаспадаркай. І таму ў радзе розных тыпаў апошняй найбольш лёгка, як відаць, сумясяціць у паляўнічых калгасах на прыпісных тэрыторыях скарыстаньне дзікай паляўнічай фауны (у пададзеным вышэй прыкладзе на возеры Стаячым) — качак і цецярукоў разам з разьвядзеньнем хатняй вадаплаваючай птушкі²⁾, тым больш, што рад мерапрыемстваў, напрыклад, па ахове гаспадаркі ад драпежнікаў у абодвух выпадках будуць супадаць і могуць выконвацца аднымі і тымі-ж мэтадамі і сілай.

Пра апошняе, таксама як і аб палепшаньні ўмоў вываду дзікіх і хатніх качак, палепшаньні кармавых угодзьдзяў і г. д., можна гаварыць ужо ў распрацаваным пляне падобнай інтэгральнай гаспадаркі.

Проф. А. У. Федзюшын.

²⁾ У цэлым радзе іншых выпадкаў такімі інтэграламі палёўнічай гаспадаркі могуць зьяўляцца — трусагадоўля, зьверагадоўля, сабакагадоўля, земляробства ва ўсіх яго відах.

Чароты на возеры Стаячым.

Прамысловае і сельскагаспадарчае значэнне крата*)

(Да пытання аб развіццці кратавага промыслу)
(Канец).

Які-ж вывад з усяго сказанага павінны мы зрабіць і якую пазыцыю ў адносіне крата заняць? Ці варта весці з ім барацьбу і раіць узмацненне нарыхтовак па кратах або дабівацца аховы па прыкладу Германіі?

1) *Першы вывад*, які мы можам зрабіць — гэта той, што ўсё-ж пытанне аб значэнні крата ў сельскай гаспадарцы ня можа яшчэ лічыцца канчаткова вырашаным, таму што ў розных умовах будуць розныя вынікі даследавання і розныя вывады.

2) *Што неабходны* таксама дакладныя даследаванні складу харчоў крата і пры тым у розных умовах (лес, парк, сенажаць і г. д.) і ў розныя сезоны году правесці і ў БССР для таго, каб мець магчымасць больш дакладна выказацца па гэтаму пытанню.

3) *Бязумоўна тое*, што крот разам з вялікай карысцю, прыносіць і шкоду — і вось пытанне заключаецца ў тым, каб правільна вырашыць, дзе і калі. Крот карысны (пераважна) і дзе і калі шкодзён (пераважна) і якое параўнаўча значэнне гэтых двух уласцівасцяў у кожным даным выпадку.

4) *Існуючая здабыча крата ў БССР пакуль яшчэ на столькі нязначна*, што наўрад ці можна апасацца закрануць колькі-небудзь інтарэсы сельскае гаспадаркі, нават павялічышы здабычу крата ў 10 разоў, што, як паказана, значна павысіла б нашы экспертычныя магчымасці, тым больш, што пушныя рэсурсы па раду другіх больш каштоўных відаў, даўно ўжо эксплуатаемыя (куніца, выдра, бобр, часткай вавёрка) бязумоўна патрабуюць аднаўлення і доўгай аховы.

5) *Неабходна распрацаваць* метадку біопадліку крата і правесці такі па раёнах, пасля чаго

*) Гл. „П. Б.“ № 11, 1931 г.

толькі можна дакладна гаварыць аб нармальных паказальніках заготовак для кожнага раёну.

Адозва да ўсіх таварышоў, здабываючых крата

У сувязі з вышэйсказаным спрэчным значэннем крата ў сельскай і лясной гаспадарцы, сактарам зоолягіі Бел. Акадэміі Навук учынена масавае даследаванне зьмесьціва страўнікаў крата. З гэтай мэтай сактар просіць таварышоў паляўнічых і ўсіх іншых асоб, якія маюць магчымасць дастаўляць страўнікі (або цэлыя тушкі бяз шкуркі) кратаў не адмовіцца ад гэтай дапамогі.

Тэхніка збірання страўнікаў наступная: у свежаздабытага крата выразаецца страўнік з прылягаючымі часткамі страваводу і тонкай кішкі, адрэзаныя канцы перавязваюцца ніткаю (не афарбаванай) прывязваюцца запіска на тоўстай паперы, пісаная простым (не хэмічным) алоўкам, з паказаннем: 1) характару месца здабычы крата (гарод, сад, сенажаць, дубовы лес, выган і г. д.). 2) Глебы (пясок, суглінак, перагной, падзол і г. д.). 3) Раён. 4) Бліжэйшае сялевіне (станцыя чыгункі). 5) Дзень, месяц і год. 6) Прозьвішча зборшчыка.

Пасля гэтага страўнік разам з укладзенай запіскай пакуецца ў палатняную анучку (кожны з сваёй запіскай асобна) або проста абматваюцца слоём паклі і апускаецца ў сьпірытус дэнутыраваны, у якім можа хавацца некалькі месяцаў. Страўнікі просьба дастаўляць у Менск, у Акадэмію Навук, сактару зоолягіі біялагічнаму інстытуту (рог Ленінскай і Універсытэцкай). За кожны страўнік выплачваюцца па 1 руб.

Загадчык сактару зоолягіі БАН
праф. А. Федзюшын.

Н Я М А П Р А Ц Ы

Віцебскае таварыства паляўнічых ня вядзе ніякай культработы сярод сваіх членаў. Напрыклад, за 30-31 год выпушчаны толькі адзін нумар насценгазеты, які вісіць увесь час бяз змены аж да сучаснага моманту.

Гэта гаворыць за тое, што рэдкалегія і праўленне не зацікаўлены ў тым, каб разгарнуць крытыку і самакрытыку.

Таксама ня бывае ніякіх сходаў, на якіх-бы разбіраліся пытанні сучаснага моманту, разгарнулася-б

крытыка і самакрытыка недахопаў, а іх вельмі шмат. І ў кожнага паляўнічага склалася такая думка, што збірацца на сход патрэбна толькі тады, калі трэба пераабраць праўленне. Праўленьню т-ва трэба наладзіць працу ў гэтай галіне. Чыталні пры т-ве таксама няма, а гэта вельмі дрэнна, бо паляўнічаму няма дзе скарыстаць свой вольны час.

Праўленне т-ва замкнулася ў сваёй канцэлярыі ды магазыне і апрача збору паёў і сяброўскіх адлікаў нічога больш ня робіць.

І. Дабравольскі.

З Л І С Т О Ў П А Л Я Ў Н І Ч Ы Х

У верасні м-цы г. г. у Сьпярынскім сельсавеце, Брагінскага раёну павінна была быць аблава на ваўкоў. Старшыня райтаварыства паляўнічых т. Сідарэнка склікаў для гэтае мэты паляўнічых, але, замест таго, каб кіраваць аблаваю, напіўся п'яным і аблава, з прычыны адсутнасці кіраўніка, не адбылася. Паляўнічыя абураны такім учынкам т. Сідарэнка і пратэстуюць супроць безкарыснай траты часу.

У Рагачэўскім сельсавеце, Заслаўскага раёну і ў Весаюўскім сельсавеце, Лепельскага раёну паміж вёскамі Агаркі—Кісялі развялося шмат ваўкоў, якія днём заходзяць у вёскі і ўносяць сьвіней.

Пры гэтым сельсавеце ёсць ячэйка паляўнічых, але справай зьнішчэння ваўкоў ня цікавіцца. Трэба тэрмінова наладзіць справу зьнішчэння шкодных драпежнікаў.

ЧЫМ КОРМЯЦЦА НАШЫ ПРАМЫСЛОВЫЯ ЗЬВЯРЫ

На прамыслова-біолёгічнай станцыі ў горадзе Казані былі праведзены цікавыя дасьледваньні па вывучэньні характара кармленьня некаторых прамысловых зьвяраў. Трэба зазначыць, што пытаньне аб кармленьні прамысловай жывёлы мае вялікае практычнае значэньне як пры арганізацыі рацыянальнай паляўнічай гаспадаркі, так і зьверагадоўлі. Аднак, у нас да гэтага часу амаль ня ўжываліся ніякія дасьледваньні ў гэтым напрамку, у асаблівасьці маючыя сьстэматычны—працяжны характар.

Пачатак Казанскай станцыі ў гэтых адносінах трэба вітаць. Атрыманьня гэтай станцыяй вынікі настолькі цікавы, што мы лічым ня лішнім у кароткіх рысах азнаёміць з імі нашых чытачоў.

Для вытлумачэньня характара кармленьня лісіцы было абсьледвана 40 тушак. Галоўную ролю ў гэтым для лісіцы адыгрываць дробныя грызуны, галоўным чынам мышы і палёўкі. Другое месца займаюць зайцы, затым вадзяныя падукі. Другараднымі відамі стравы для лісіцы зьяўляюцца казюлькі, птушкі і падаль. Цікава адзначыць, прысутнасьць астаткаў вожыка, знойдзеных у страўніку адной лісіцы, якога зьела яна цалкам разам з іголкамі. Аб колькасцьці дробных зьвяроў можна разважаць па страўніку адной лісіцы, у якім было знойдзена 15 штук палёвак.

Помесь лісіцы з сабакам

Магчымасьць скрэшчваньня лісіцы з сабакам доўгі час лічылася недапушчальнай. Практычныя посьпехі, дасягнутыя ў гэтай галіне, даказалі ажыцьцяўленьне такога скрэшчваньня. Як паведамляе часопісь „Die Umschau“ у Альтоне (Германія) аматар сабакавод уладае помесьсю серабрыстай лісіцы і хатняга сабакі, атрыманай у лісіным гадавальніку.

Праўда, у даным выпадку могуць быць спрэчкі, што жывёлы ў гадавальніках у значнай меры трацяць дзікасьць сваёй натуры, набліжаюцца да ручных жывёл, і таму гэты выпадак скрэшчваньня не ўяўляе чаго-небудзь выдатнага, але затое інакш абстаіць справа ў другім выпадку, меўшым месца ў апошнія час. Тут скрэшчваньне было ўтворана ў Мюнхэнскім зоолёгічным саду між рыжай лісіцай і хатнім сабакам пароды шпіцаў. Атрыманы ў выніку экзэмпляр мае поўсьць чырванатай афарбоўкі, паходка яго пахожа на лісіную, доўгую поўсьць ён унасьледваў ад маткі. У цэлым жа ён пахож на бацьку. Жывёлу нельга назваць ручной, бо яна захавала ўласныя дзікім зьвірам ва ўмовах палону турботныя паводзіны.

Апрача гэтых двух выпадкаў скрэшчваньня лісіцы з сабакам нядаўна стаў вядомы яшчэ і трэці выпадак; ён апісан прафэсарам Крых, які назіраў у

Лясная куніца таксама корміцца, галоўным чынам, дробнымі грызунамі, вавёркамі, пчоламі, мёдам і воскам. У адным выпадку ў куніцы знойдзён крот. З тае прычыны, што тхор звычайны (*Mustela putorius*) таксама як і лісіца і куніца ў значнай ступені корміцца мышамі і палёўкамі, другое месца ў яго кармленьні займаюць вадзяныя падукі. Апрача паказаных жывёл, тхор корміцца таксама і вужамі, гадзюкамі, жабамі і рыбамі. На зайцаў і гарнастаяў тхор нападае рэдка.

Сьцяпны тхор (*Mustela eversmanni*) корміцца галоўным чынам сусьлікамі, хамякамі, вадзянымі падукамі і рыбамі. Норка корміцца вадзянымі падукамі, дробнымі грызунамі, рыбамі, а часткова птушкамі.

Кармленьне каланка амаль нічым не адрозьніваецца ад кармленьня звычайнага тхора ці норкі.

Гарнастай ужывае галоўным чынам дробных грызуноў, земляроек, часам зайцаў, сусьлікаў і хамякоў. Часам у страўніку гарнастая знаходзілі рыбу, птушак і г. д.

Ласка корміцца палявымі мышамі, затым казюлькамі. Дасьледваньне 4-х страўнікаў рысі паказала, што гэты драпежнік корміцца наступнымі жывёлінамі: козы, заяц, бяляк, птушкі. Апроч таго знойдзены астаткі розных расьлін.

В. Е.

часы экспэдыцыі ў Паўднёвай Амэрыцы помесь мясцовай пароды лісіцы і хатняга сабакі.

Ці ня трэба паставіць такія вопыты ў нашых зоолёгічных садох і выхавальніках?

„С—во“.

Да таварышоў зборшчыкаў падпіскі на часопісь „Паляўнічы Беларусі“

Некаторыя зборшчыкі падпіскі несваячасова здаюць у паштовыя агенцтвы падпіску на часопісь „Паляўнічы Беларусі“ на 1932 год. Гэта стварае становішча, што рэдакцыя ня можа вызначыць дакладнага тыражу часопісі і такім чынам, падпісчыкі могуць застацца бяз поўнага комплекту часопісі.

Рэдакцыя просіць усіх зборшчыкаў падпіскі неадкладна здаваць грошы і падпіску паштовым агенцтвам пасля яе прыёму.

РЭДАКЦЫЯ.

Ці выпадкова гэта?

Нам вядома, што зьвер, птушка, жабка і іншыя жывыя стварэнні прыстасоўваюцца да тых умоў, да той мясцовасці, у якой яны жывуць і, дзякуючы гэтаму, на працягу некаторага часу, мяняюць сваю афарбоўку, характар і г. д. Вядома, гэта адбываецца не па іх волі. Але мне прышлося на паляванні за зайцом назіраць такія выпадкі, што, мне здаецца, заяц жадаючы як мага лепш схаватца, зьліцца з мясцовасцю, каб ня быць заўважаным, дзейнічаў зусім сьвядома.

Гадоў тры таму назад мы, у ліку трох чалавек, палявалі недалёка ад г. Менску. Ішлі па полі, па пахаце. Была восень. Перад вачмі расьцілаўся бязмежны шэры гарызонт. Потым мы ўзышлі на маленькае, качкаватае балотца, паросшае дробным, вельмі рэдкім сасьняком, зьнізу абросшым нізкім сьветла-сівым мохам. Такого-ж колеру мехам былі пакрыты і купіны. Я ступаў з купіны на купіну, імкнучыся перасячы балоты і выйсці на сухое месца. Між тым, ідучы па балотцу, я з кожнай хвілінай чакаў падрыву зайца, бо месца было падыходзячае для яго лежкі. Надалёка адгэтуль на бугры, стаяў саўгас, абкружаны садам і гародамі. На другім баку балотца квадратнымі кускамі зяленела рунь.

Я ішоў і прыглядаўся да купін і, як я не напружваў зрок, ня мог нічога ўбачыць. Раптам я скокнуў на купіну, захістаўся, ня ўтрымаўся і другой нагой шлёпнуў у ваду. У гэты момант, амаль з пад самых ног выскачыў заяц, ледзь ня ўдарыўшы мяне ў сьпіну (я быў пераступіў праз яго. Куркі былі ўзведзены і я стрэліў раз,—бяжыць! другі раз заяц перакуліўся праз галаву.

Узяўшы зайца, я падумаў (раней некалі было думаць), як я мог пераступіць праз зайца і ня ўбачыць яго. Прынёс і, падварнуўшы яму лапкі ўніз, я зрабіў яму такую постаць, у якой ён сьпіць і паклаў на тое месца, дзе ён ляжаў. Афарбоўка зайца зьлілася з колерам купін так, што, сапраўды, цяжка было заўважыць гэтае жывое стварэнне на самай малай адлегласьці.

Другі выпадак. Быў лістападаўскі, пахмурны дзень. Дробнымі, як зерні маку каплямі пасыпаў дожджык. Над зямлёй навис туман і, крокаў праз сотню, цяжка было пазнаць прадмет. Паляваў я адзін, без сабакі. Са мной быў толькі мой сваяк, малады хлопец, не паляўнічы, якога я даўно ня бачыў, а таму ён, жадаючы быць да мяне ласкавым, напасіўся вадзіць мяне па мясцовасці, якой я добра ня ведаў.

Мы падышлі да вялікага сухога балотца. Па краёх яго густа рос дробны сасьняк, паросшы таксама сьветла-сівым з сінватым адлівам мохам. Між сасоньніку раскіданы купіны, пакрытыя таго-ж колеру мохам. Наогул, уся мясцовасьць здавалася сьветла-сівай, за выключэньнем вярхушак сасоньніка. Мой праважаты сказаў:

— Заяцоў тут вельмі шмат. Ты ідзі па краю балота, а я буду ісьці па сасоньніку і „цюкаць“, наганяць на цябе зайцоў.

— Добра.

Праважаты ішоў па балоту і крычаў: „Цю-ю га-а! Цю-ю! Ах-ох-ах! Агі-агі-агі.—Потым спыняўся і пытаўся:

— Ну што—няма?

— Няма!—адказаў я.

Такім сьмешным спосабам мы палявалі. Прайшло з паўгадзіны. Гляджу я на край сасоньніку і здаецца мне, што нешта нібы жывое скача між яго, а контуры гэтае жывёліны ўстанавіць ніяк не магу.

— Э-э-э! Была ня была?! Трэба стрэліць,—сказаў я.

Прыклаўся—„бах!“ Заварушылася там, яшчэ горш! Падышоў я і падняў зайца. На стрэл прыйшоў таварыш і быў вельмі здзіўлены тым, што ён на гэтага зайца ледзь не наступіў, а ўбачыць ня мог.

— Вельмі модна спаў!—заклучыў ён.

Мы стаялі, гаварылі. Заяц ляжаў каля маіх ног на купіне і, сапраўды, зверху—на сьпіне—у яго быў такі колер, што зусім зьліваўся з колерам моху да купіне.

Трэці выпадак. Я і яшчэ два гарадзкіх паляўнічых—рабочых вышлі „таптаць“ па ральлі. Таварышы ўзялі трохі ўлева, а я ўзышоў на невялічкую ралью сярод дробных прыземістых палявых сасонак. Ногі мякка ступалі з дзёрну на дзёран. Глеба тут была жоўта-шэрага колеру. Я ішоў і стараўся, як мага лепш прыглядацца, каб не „правароніць касога“. Раптам, з боку, крокаў на пяць ад мяне мне паказалася нешта заварушылася і пабегла. Глянуў я—заяц! Прыклаўся, стрэліў і заяц праз галаву перакуліўся некалькі раз.

Узяўшы зайца, я вярнуўся і абгледзіў лежку. Заяц ляжаў пад дзёрнам. Жоўты пясочак, зьмешаны з сівым суглінкам, быў як раз, яму пад колер і даваў добрую незаўважную схову. Сам заяц меў шэрую сьпіну, а па баках, на шыі і грудзёх быў жоўты, пад колер пяску.—„Ня дзіва, што яго не заўважыш на „лежцы“!“—падумаў я.

Прыводзячы гэтыя факты, мне, думаецца, папершае, што заяц сьвядома выбірае сабе месца лежкі ў залежнасьці ад сваёй сэзоннай афарбоўкі. Калі зоолёгі адмаўляюць за зайцам сьвядомую, з зараней абдуманым намерам, хітрасьць, дык трэба запытацца ў іх, чаму, напрыклад, бэкаса, вальдшнепа і, асабліва, гаршнепа вельмі цяжка ўбачыць між купін нават тады, калі стаіць сабака на стойцы. Чаму гаршнеп абавязкова выбірае месца пад колер свайго пер'я і так прытуліцца, што яго цяжка ўбачыць? Па-другое, з гэтых фактаў трэба зрабіць вывад, што мы, паляўнічыя, вельмі шмат прапускаем на паляванні незаўважанай дзічы, асабліва зайца, ходзячы без сабак па ральлі. (Аб гэтым можна прывесць цэлую уйму фактаў), а потым, калі заяц парвецца зьняняцку, збоку ці ззаду—страляем ня ў меру і зьвер паранены ўходзіць далёка і прападае без карысьці для паляўнічага.

На паляванні трэба мець вострае вока!

Мікалаеў.

на вяску

ПА ЗІМОВАЙ ДАРОЗЕ

І ноч,
 І зоры грэліся
 на месячным агні...
 Дарога...
 Коні ў шэрасе...
 У шэрасе і мы...
 . . . . .
 Асыпаны,
 асьнежаны
 палі
 і хмуры бор...
 Марознай
 зорнай свежасцю
 агорнуты прастор.
 Палозьзя ясіновыя
 скрыпяць
 у иоч,
 у змрок...
 За дальнюю дубрэваю
 авыў
 галодны воўк.
 За ім
 яшчэ азваліся,
 пасьля—
 яшчэ,
 яшчэ...
 Канцэрт
 прыроды наркае
 ў пушчы загучэў...
 . . . . .
 — Мацей!
 Чаго ты дрэмлеш там?..
 Трымайся,
 не засьні!..
 — Скажы
 пра паляваньне нам!
 ды толькі не мані.
 — Лятунковай
 мацеявай
 душы не разгадаць...
 Лятункі
 ноч пасеяла,
 іх вынулі
 зоры жаць.
 І так,
 вось штосьці марыцца
 над роўны
 скрып саней:
 Калі-б
 да зорнай далячы
 дастаў рукой Мацей.
 З ясьвейшай
 зоркі—дзеньніцы,

што сьвеціць так як ты,
 табе
 зрабіў-бы, дзлўчына,
 пярсьдэнак залаты.
 Яшчэ
 Такую-ж самую
 Сарваў-бы
 ў твой касьнік...
 На серп табе,
 краса мая,—
 украў-бы маладзк.
 Я
 паказаў-бы фокусы.
 Зьдзівіў-бы
 Тут усіх...
 Адліў-бы
 дульбатоўку сам
 з заронак залатых.
 За ўсьмешку
 тваю мудраю,
 за радасьць
 цёплых слоў—
 цябе
 адзеў-бы ў хутру я
 найдарагіх зьвяроў.
 — Эх,
 гутарка ня наркая!
 — Шкадуі,
 брат, языка!..
 — Тут—
 апэтыты панскія,
 — Тут—
 мары кулака.
 — Стар'ё—
 не перакрашывай—
 былога часу муць,—
 Сельмашы
 волю нашаму
 жняяркі ўжо вязуць.
 — Растуць
 рыштункі стромкія
 ўсё вышэй
 кожны год...
 — Даставіць дубальтоўкі нам
 Савецкі
 наш завод.
 — Не па старому звычайу
 гукнем
 ў лясох сваіх
 брыгадай паляўнічаю
 з калгасцаў маладых.
 — Зьвёра
 умеем сьлед найсьці...
 — І куляю стрымаць...

— Вось тут
 праверым здольнасьці
 страляць.
 — Пад фашыстоўскай
 каскаю,
 са сьметнікаў старых
 на нас зубамі ляскаюць
 люлейшыя зьвяры.
 — Яны
 пад сьцены нашыя
 прынеслі дынаміт...
 — Ад іх
 будоўлю нашую—
 умеем бараніць.
 — А вы, Мацей,
 з лямантам
 тады—
 у гай,
 у бор...
 — За куст
 зайцамі ляжыце
 Са зброяй
 з вашых зор...
 . . . . .
 І раптам
 крыкам хворага
 лямантаваў Мацей:
 — Ратуйце,
 людзі добрыя!
 Ваўкі!
 Хутчэй!
 Хутчэй!
 З хурманак
 Стрэлы дружныя
 Азваліся
 ў барох...
 — Вось гэта—
 сіла мужная,—
 Паклалі чатырох.
 Мацей,
 дык з дзікім голасам
 дрыжэў,
 як стары клён...
 У вогнішча да пояса
 ад жаху
 трапіў ён.

НА СЪВІТАНЬНІ

Шугае па голым, прамёрзлым лесе сівер. У ягоным выцьці, скуголенні і гудзе адчуваецца нейкая незразумелая скруха. Пранясецца вецер змрочнаю ценню сыпкай імглы, захістае драцяныя ад марозу верхавіны бяроз, потым зусім нечакана рынецца пад ногі і, падхапіўшы ахапкі сухога сьнегу, віраў заварачвае перад вачыма і з энкамі губляецца гэта сьляпая здань дзесьці далёка ў нетрах касматых асьнежаных хвой.

Хоць плач, няма сьцежкі. Не прашчуцаць нагой. Усюды здаецца дарога і ўсюды аднолькава пульхна, што ў бавоўне. Толькі хіба мо' прызвычайнае вока хаджалага на гэтых мясцох чалавека змога знайсці дарогу.

Гуу-у-у...—грозіцца сівер.

Шуу-у-гу-у-у...—цяжка ўздыхае амьртвель лес. Бяз сьцежкі, як здаецца, нацянькі ідзе ў гэту завіруху чалавек. Ідзе даўно ходжанымі пуцінкамі. Відць, што яму ўжо не ўпяршыню.

Ды Андрэю што? Андрэй прызвычайна хадзіць па лесе ў якую хоць пару. За свой хоць кароткі век, эх, колькі і чаго ён не нагледзіўся!..

... Гэта ж лес яго ўзгадаваў ды ўзрасьціў. Калі маленькім быў Андрэйка—ледзь памятае цяпер,—як са сваёй бабуляй старэнькай старэнькай хадзілі ў гэты бор па ягады, а потым і грыбы зьбіраць на продаж. А як падняўся—з бацькам-нябожчыкам хадзілі ў гэты лес лыкі драць.

Пабольшаў—караўкі на рум траляваў, дзёгаць гнаў, смалу, карчы капаў у купца. Грошы, але хутчэй ад усяго і ня грошы, а чэрствы кавалак хлеба выганялі яго на такую знясільную работу ад цямна да цямна. За працай Андрэй і сьвету ня бачыў, ня бачыў і людзей, нават што й казаць, бота ніколі не знасіў!..

Голад і бядота—вось што бачыў на сваім вяку Андрэй, а калі ажаніўся з бяздомнаю батрачкаю—яшчэ тады больш неадчывна прывязаліся да ягонае хацінкі-куранкі: недастачы, недароды, хваробы!..

Выбіваўся чалавек з сілухны. Апушчаліся каравыя рукі. Толькі яшчэ недзе глыбока ў душы была ўсё-ж-ткі нейкая сьветлая надзея на будучыню, на лепшае жыцьцё. Гэтым лепшым і сьветлым і жыў Андрэй. Чакаў. Не пакідаў яго такі настрой. А настрой гэты, як незгасальнае сьвятло, увесь час падтрымліваў і ім чулыя і працятны каханьнем няшчоты ягонае жонкі Арыны.

— Ня сумуй!..—Бывала скажа яна яму.—Выкінь усё з галавы, Андрэйка. Абы рукі былі ды галава, а будзе ўсё. Няма на сёньня скарынкі хлеба, дык будзе ўзаўтра!.. Дармо! Абы самі былі здаровыя!..

Ну і жыў так, як жылі дзiesiąткі ды сотні тысяч такіх бедакоў.

Лета ўдалося такое гарачае, засушлівае. Сухмень вьёў поўныя жытнія каласы на гора людзкае, на буйныя дзіцячыя сьлёзы. Ды яшчэ-ж ня ўсё. Ужо што ні казы, а бяда адна ня ідзе, а за сабою, як то кажуць, некалькі вядзе.

Жніво. Хударлявае збожжа нейка сарамліва прытулілася ў куточку на таку. І невядома што там з ім рабіць, ці ставіць на восець ды малаціць, ці мо' ў руках працерці.

... Ноч. І ні з таго, ні з сяго занялася Максімава восець. І пашло гуляць. Да раніцы ў Андрэя—толькі хацінка нейк уцалела. Хочацца плакаць і сьлёз няма.

Якое-ж выйсьце?.. Пэўна пайсьці да пана на паратунак. І пан, называецца, паратаваў!..

— Батраком, пане дзею, будзеш у мяне!.. Андынарыю атрымаеш!.. Служба не цяжкая: са мною на паляваньне хадзіць будзеш!.. Зразумеў, пане дзею?!

— Зразумеў, яснавельможны пане!..

— Ну, дык узаўтра досьвіткам, каб быў на дзядзінцы.

А далей?

Далей—што-ж?! Андрэй сам быў, што называецца з іскаркаю і яму галоўнае было—гэта сам процэс паляваньня, а дзічына ўся ішла ў панскія рукі даткам да тлустага і сытнага панскага стала.

А гады бягуць. Ой колькі ўжо іх прабегла! Няма пана даўно-даўно, здаецца, што яго й зусім ня было. Андрэй-жа і да сёнешняга дня ня кінуў стрэльбу.

А жонка ўжо і ня раз і ня два яму казала:

— Паслухай, чалавек, мяне. Кінь стрэльбу і вуду і я ў цябе буду—так казаў хлеб свайму гаспадару. Во! Чуў?..

— Чуў і чую!—нехаця бурчаў Андрэй.

— Хлеба на сталае няма!

— І ня будзе!.. Дзе-ж тая табе зямля?!

Арына доўга думала, меркавала і потым ужо згаджалася, што і сапраўды аніякага выйсьця ў іх няма. З аднае дзесьціны год не пражывеш, хоць-бы іх было і дзьве душы.

... І ня дзіва, калі на сёнешні дзень Андрэй такі заядлы і рупны калгасьнік. Калі зараз яму калгас даражэй ад усяго.

Толькі!.. Толькі вось адно нешта няладна. Усюды, дзе жывуць у калгасах, дзе працуюць як гэта сьледзе гаспадары зьяўляюцца сапраўднымі гаспадарамі калгасу,—там людзі жывуць ня бедна, маюць, як-то кажуць, і хлеб і да хлеба. А вось тут у іхным калгасе „Прамень“, дармо, што ён—Андрэй—і ў праўленьні, а нешта ня тое. Усё на адным месцы таўкуцца, як камары мак, і дальш не пасоўваюцца. І апошнімі часамі ня бачыць нешта Андрэй у калгаснай маемасьці раскулачаных рэчаў. Вельмі падазронна. Дзе-ж хамуты з падгрузамі, падсядзёлкі

як-жа гэта і куды так хуценька сала сілыло, хлеб! Чаму гэта два члены з праўленьня: Марцін Вярзун і Міхалка Бакіноўскі заўжды бываюць пад „мухаю“, высёлыя такія, ганарыстыя і да калгаснай справы ня хочуць рук прыкласці?!

Цікавасьці!

Цікаўна Андрэю і тое, вось сёнешняе, што яго (ніколі-ж таго ня было)—запрасілі Вярзун і Бакіноўскі да лясніка Лукаша. Кажуць, што трэба агаварыць паляўнічую справу. Якая гэта можа быць споава яму на хутары ў падкулачніка Лукаша?

Ідзе Андрэй. Гуляе завіруха.

Андрэй добра ведае дарогу: ён тут па гэтых сьцежках некалькі гадоў увосень і ўзімку пакрыжываў са стрэльбаю.

II

Ці што здалася Андрэю, ці гэта сапраўды перад ім бліснуў воўчым вокам нейкі нясны агеньчык і, зьнік.

— Мо' воўкі? Але-ж яно ўжо павінна быць і ляснікова хата,—падумаў Андрэй і проста махінальна зняў з-за плячэй дульбатоўку і павесіў яе перад сабою. Вось яшчэ раз нешта бліснула, зьнікла, потым яшчэ раз. Забрахалі як з-пад зямлі сабакі. У Андрэя ўлілася нейкая радасьць: вось такі і ня зблудзіў, у такую непагадзь і халадэчу ўсё-ж такі трапіў на жыльлё, на цёплую хату...

А там і ня так важна, што будзе, абы толькі хутчэй у хату ды абагрэцца...

Адчыніў вешніцы.

— Воц, каб на вас ваўкі, каб на вас!..—нехта раўнуў з ганку на сабак. Сабакі змоўклі і заскавыталі.

Андрэй спазнаў Лукашоў голас.

— Каго там, бог носіць?..—бухнуў з ганку той-жа голас.

— Я! Свае!—адазваўся Андрэй.

— А-а-а, пане-суседзе! Проша, проша... Хадзеце сюды, вось сюды, ступайце сюды... Ну і пагодка, ведаеце, грэшніка толькі параць... Праходзьце...

У адчыненыя даверы пераступіў парог Андрэй і асьлеп ад хоць і ня зусім яскравага святла. Гэта што з цемнаты. Потым дало ў нос горкім дымам, перамешаным з дымком смажанага сала, прэлымі анучамі, нявырабленымі скурамі і гарэлачным чадам.

— О-о-о, наш, можна сказаць, ледзь ні начальнік!

— Здароў, брат Андрэй!

— Міласьці просім...

— Ад хлеба, солі не адмаўляйся!

— З дарогі не мяшае, не мяшае...

— Кроў разгоніць... разагрэе...

Працёр і тады расплюшчыў Андрэй вочы. Пад мурзатымі абразамі поўнае застолье людзей гаварыла адзін аднаму нешта, ківалася змрочнымі і страшнымі ценямі, сьпявала, перагіналася, шаптала. На сталае живою вадой дрыжэла ў зеленаватых пляшках гарэлка.

Закруціўся перад Андрэем гаспадар.

— Распранайцеся, распранайцеся, пане! Але, эх, што-ж гэта я?! Цяпер мода пашла на таварышаў. Таварыш, значыць, скідайце і дубальтку. Вось мы яе поставім сюды. Вось так. І проша за стол. Вы, праўду сказаць, у нас нябывалы госьць. Пасуньцеся госьцікі ды пусьціце гэтага таварыша... Налейце шклянчку. З дарогі гэта, як усёроўна, што з лазні!.. Андрэй абвёў поглядам усё застолье. Прыгледзіўся і адразу-ж заела ягонае сэрца нейкая трывога, апаска, якая перайшла потым у невясёлы, прыгнечаны настрой.

Вярзун і Бакіноўскі былі ўжо зусім п'яныя, падвыпіўшы было яшчэ трох хутаранцаў. Пробавалі яны нешта засьпяваць, але аніяк у іх гэта ня выходзіла. Тады адзін з іх Шары,—палез цалавацца да Вярзуна.

— Друг... друг...—мармытаў Шары,—друг... мой... Значыць я буду ўжо ня індывідуальнік... Ага?! Вот што, сукін сын!.. Цяпер я (тут павінна пачырванець папера), я.. цяпер—калгаснік!.. Вось хто я...

Андрэй пазіраў на гэту сцэну і спачатку ня мог зразумець, у чым тут рэч. І толькі потым ён ужо зразумеў усё, усё зразумеў, зразумеў, што нават да сёнешняга дня так цяжка было зразумець яму...

— Цяпер ясна! Усё, як на далоні пад ясным сонейкам!.. Ага-а-а-а?!—і аж узрадаваўся Андрэй.

Узрадаваўся яшчэ больш, калі ўбачыў яшчэ двух каля сябе незнаёмых чалавек. Пазнаёмілі. То былі—(як яны самі адрэкамэндаваліся)—скупшчыкі рознае сыравіны і „бедным“ сялянам што-небудзь падвозілі з гораду. Гэта былі: маленькі, чорненькі і надзвычай рухавы—Гірша (прозьвішча яго ніхто ня ведаў) і другі шырокаплечы барадаты дзядзя, Бравэцкі.

Андрэй нэрвова пацёр рукі, усміхнуўся і зноў абвёў усіх поглядам. Андрэевы вочы блішчалі.

— Так... так... Добрал! Эх, як гэта добра! Ну, трымайся Андрэй!—маланкаю праносілася ў ягоных думках.

Гаспадар прынёс на стол сырога сала і гуркоў.

— Выбачце, госьцікі, чым хата багата...

— Дастань Лукаш, з майго чамадану кансэрвы! таварыша пачастуем... Бравэцкі асабліва націснуў на апошнія словы і глянуў на Андрэя. Андрэй ня змог стрымаць радаснае і задаволенае ўсьмешкі.

А Бравэцкі абхапіў гаспадара за шыю і зашапацеў у яго над вухам. Гаспадар усміхнуўся і ў знак згоды толькі паківаў галавою. А шэпту разабраць было нельга: у хаце стаяў такі тлум і гам.

Адзін гаспадар, двух новых з гораду, ды яшчэ хутаравін, абкладзены індывідуальным падаткам, як моцны заможнік,—Харытон,—вось толькі гэта чацьвёрка яшчэ ськак-так трымалася і з большага разу мела, што да іх гаварылася.

— Дык от я скажу гэта табе, пане-сусед...—клірасным тэнарком цягнуў на вуха Харытон Бакіноўскаму,—скажу табе шчырую праўду... Я, браце, хлусіць ня ўмею... Я такі, што проста з моста... Гэта-ж, браток, ня жызьня!.. Якая-ж гэта жысьць, калі цябе розны зброд стараецца адусюль скубянуць, ірвануць, зьнішчыць цябе да тла, абы толькі ты ня быў, пане-браце, гаспадаром?! Зайздросна на ліха ім!.. Зайздросна, што вось чалавек ды жыве па-чалавецку... Дык на табе індывідуальна надувальна... І надулі... надулі здоравал.. і памаўчаўшы.—Думаюць у калгасы... Хе-хе-хе.. Калгасы—гэта гірса ў добрым жыце, вось што гэта калгасы!.. Басата ніколі ня будзе гаспадарамі, як і ня была ніколі... Гарэлку-толькі імя, гультаям пракаветачным...—і ўжо з нейкай апаскаю зірнуў Харытон на Андрэя.

— Як-жа ты думаў, Харытон?!—ікаючы ўжо гомзаў Бакіноўскі.—А як-жа іначай?! Гнесьці вас, душыць трэба, мо' толькі тады паразумнее каторы... Будзеце ведаць і калгасы і саўгасы і ко-ко-м-м-муны!..

— Добра кажа, калі бокам пачнуць лезьці!..

— Угм...

А гэтым часам заклыкала на сталае гарэлка. Дзьве шклянкі былі поўныя ужо, як вока.

(Канец будзе).

БІБЛІАГРАФІЯ

Праф. А. У. ФЯДЗЮШЫН: „Шэрая курапатка, яе жыццё і разьведзьне ў паляўнічай гаспадарцы“
Выданьне Беларускай Акадэміі Навук Інстытуту Біялічных навук. Стар. 19, цана 20. Год выданьня 1931.

Шэрая курапатка як па густоўнасьці свайго мяса, так і па вельмі цікавым і прыемным паляваньні на яе, асабліва з лягавым сабакі, зьяўляецца вельмі карыснай птушкай для паляўнічага гаспадаркі. Шэрая курапатка займала і зараз яшчэ займае ў некаторых краінах не апошняе месца ў бюджэце паляваньня.

Але ў апошнія гады ва ўсіх краінах, дзе шэрай курапаткі расей было шмат, стала вельмі мала. Праф. А. У. Федзюшын у сваёй, рэдэнзуемай туг кніжцы, каротка і разглядае тыя прычыны, якія служаць для зьнічэньня гэтай птушкі. Апрача прыродных зьявішчаў — студзёных і вельмі сьнежных зім, калі курапатка цэлымі стаямі гіне ад бяскорміцы, — у сваёй кніжцы ён прыводзіць цэлы шэраг і іншых ворагаў шэрай курапаткі, як усіякі перны і драпежнікі, галоўным чынам, з іх ястраб пераплябнік, бадзьячы кагы і сабакі. Асобную ўвагу ў зьнічэньні шэрай курапаткі адводзіць аўтар у сваёй кніжцы браканьерам. Шэрая курапатка, застаўшыся ўсімку без кору вельмі лёгка даяраецца чалавеку і часта захваціць у самыя пабудовы — гумно, двор і г. д. Тут браканьер стаяць розныя пасткі, абзачыніў і дзверы, забівае гэтых птушак мяталой. І калі шэрая курапатка існуе яшчэ і да гэтага часу, дык гэта трэба аднесьці выключна да яе плоднасьці.

Аўтар грунтоўна разьбірае месцы бытаваньня і спосаб жыцьця шэрай курапаткі. Тут ён прыводзіць тыя месцы, дзе любіць гнэдавацца курапатка, колькі выводзіць птушанят, чым харчуецца і г. д. і г. д.

Далей аўтар паказвае на тыя мерапрыемствы, якія дапамагаюць захаваньню і размнажэньню курапатак, як падкормка, наладжваньне кармоўных палёў або раміз, зьмовае ўтрыманьне ў няволі, вытук на волю перазімаваўшых курапатак, штучнае разьведзьне курапатак і г. д.

Кніга канчаецца часткай, дзе паказваюцца тыя раёны, якія па сваіх умовах вельмі падыходзяць да разьведзьня гаспадарак на шэрую курапатку.

Аўтар у кніжцы звяртае ўвагу на плодлівасьць, трываласьць і нязначны догляд з боку чалавека за курапаткамі, і раіць паляўнічай каапэрацыі заняцца разьведзьнем гэтай вельмі каштоўнай птушкі.

Наогул рэдэнзуемая кніжка зьяўляецца вельмі каштоўным дапаможнікам для кожнага паляўнічага. Яна дае ўсе неабходныя веды аб шэрай курапатцы таму, хто гэтай птушкай цікавіцца. Аўтар не гаворыць толькі ў сваёй кніжцы аб паляваньні на шэрую курапатку і гэта зусім вярна, бо зьнішчаць яе ўмеюць усе, але разьведзьнем яшчэ не заняўся ніхто.

Белкахотсаюз павінен зацікавіцца гэтай кніжкай, адкупіць яе ўсю ў выдавецтва і разаслаць па паляўнічых ячэйках.

И—ла.

ВЫПРАВІЦЬ ПАМЫЛКУ

Мне прышлося пабываць у некалькіх раённых т-вах паляўнічых: Бягомльскім, Барысаўскім, Смалявіцкім і Мэнскім. Ва ўсіх вышэйпамянёных раённых т-вах няправільна зразумелі шкалу членскіх узносаў на 1932 г. па паляўнічай каапэрацыі. Такое зьявішча можа мець месца і ў іншых раёнах. Неабходна зараз-жа выправіць гэтую памылку. У шкале сказана: „Катэгорыя 3-я, група „а“ — рабочыя, служачыя і саматульнікі, аб'яднаныя ў арцелі, зарабляючыя ад 50 да 80 рублёў у месяц, наступная катэгорыя — ад 80 да 125 руб., ад 125 да 175 руб., ад 175 да 225 рублёў, ад 225 да 260 руб., і г. д.

Пры перарэгістрацыі членаў на 1932 год і вылічэньні ўзносаў трэба выходзіць з наступных лічбаў: „2-я катэгорыя — рабочыя, служачыя і саматульнікі, якія аб'яднаны ў арцелі, атрымліваючыя, пэнсію ў месяц да 50 руб., 3-я катэгорыя — атрымліваючыя пэнсіі ад 51 да 80 руб., 4-я катэгорыя — ад 81 да 125 рублёў, ад 126 да 175 руб. і г. д.

Кіруючыся гэтымі прыкладамі і трэба выходзіць пры вылічэньні ўсіх узносаў пры перарэгістрацыі членаў саюзу паляўнічых на 1932 год па ўсіх групам.

Далей у надрукаванай у часопісі „Паляўнічы Беларусі № 11 шкале ўкралася памылка: „У 5-ай катэгорыі ў групе „г“ асобы каманднага складу Чырвонай арміі, ДПУ, чыгуначнай варты і лясной адміністрацыі, якія атрымліваюць аклад пэнсіі ад 126 да 175 р., рубрыцы „дзяржпошліны“ паказана ўзыскваць 1 рубель. Растлумачваю, што гэтая група, аслабляецца пры перарэгістрацыі і рэгістрацыі ўноў паступіўшых членаў ад дзяржпошліны, а таму з іх узыскваць адзін рубель дзяржпошліны ня трэба. Такім чынам „ўсяго“ трэба лічыць ня 29 руб. 45 кап., а 23 руб. 45 кап.

Старшыня ЦП Белкахотсаюзу
Волдынь.

Рэдактар—рэдкалегія:

Волдынь, Тамашэўскі,
Цвеш і проф. Федзюшын.

ТАВАРЫШ, ТЫ ХОЧАШ ВЕДАЦЬ,

як трэба весці на калектыўных пачатках паляўнічую гаспадарку? Як арганізаваць калектыўнае разьведзеньне каштоўных пушных зьвяроў? Як арганізаваць трусятнік? Які выбраць і прыстраляць стрэльбу? Як выбраць сабаку для паляваньня? Якія спосабы паляваньня могуць даць лепшыя вынікі? Дзе жывуць розныя прамыслова-паляўнічыя зьверы і птушкі? Якія іх прывычкі? Якія неабходныя ўмовы, каб іх было больш у паляўнічых угодзьдзях? Чым вы можаце дапамагчы ў справе вывучэньня паляўнічай гаспадаркі? Чым дапамагчы сыстэме паляўнічай кааперацыі ў хутчэйшай арганізацыі паляўнічай гаспадаркі? Як самому ўключыцца ў работу гэтай галіны?

НА ўСЕ гэтыя і другія, цікавячыя вас, пытаньні ты можааш атрымаць вычарпальныя адказы.

ВЫПІСВАЙ НА 1932 ГОД ЧАСОПІСЬ

„ПАЛЯЎНІЧЫ БЕЛАРУСІ“

Орган прамыслова-кааперацыйнага саюзу паляўнічых „БЕЛ АХОТСАЮЗУ“.

САЮЗЫ, ТАВАРЫСТВЫ І ПАЛЯЎНІЧЫЯ ЯЧЭЙКІ
Вылучаюць арганізатару падпіскі на наш часопіс.

УМОВЫ ПАДПІСКІ:

на 1 год . . . 2 р. 40 к.
на паўгода . . . 1 . 20 „
на 3 мес. . . . — 60 „

На меншым тэрміне падпіска ня прымаецца.

У часопісі шырока асьвятляюцца пытаньні паляўнічае кааперацыі, будаўніцтва калектыўнай паляўнічай гаспадаркі, жыцьцё і норавы зьвяроў і птушак, пушная справа, паляўнічае права, спосабы паляваньня, сабакагадоўля, ружэйная тэхніка. Асобную ўвагу часопіс будзе аддаваць пытаньням будаўніцтва паляўнічай гаспадаркі, калектыўнай пушной зьверагадоўлі і трусагадоўлі, а таксама біялёгіі прамыслова-паляўнічых жывёл, бо веды яе забяспечваюць паспяховасьць паляваньня і паскараюць тэмп сацыялістычнай рэканструкцыі паляўнічага промыслу ў рацыянальную паляўнічую гаспадарку.

У 1932 годзе ў часопісі мяркуюцца адкрыць спецыяльны аддзел, асьвятляючы пытаньні рыбаводства і рыбалоўства.

Падпіску і грошы накіроўваць: Менск, Кіраўніцтва сувязі, або ў бліжэйшае паштовае аддзяленьне.

Адрэс рэдакцыі: Менск, Савецкая 68, выдавецтва „Калгасьнік Беларусі“.